

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA

TAITAJA-TAPAHTUMAN VALMENNUSKÄSIKIRJA TARJOILIJA 504-LAJIIN

TEKIJÄ Maija Valta

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala			
Tutkinto-ohjelma Matkailu- ja ravitsemisalalan tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä Maija Valta			
Työn nimi Taitaja-tapahtuman valmennuskäsikirja tarjoilija 504-lajiin			
Päiväys	19.12.2023	Sivumäärä/Liitteet	54+2
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savon ammattiopisto			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kehittää käsikirja Tarjoilija-lajiin valmennusta varten, erityisesti Taitaja-kilpailuihin osallistuville opiskelijoille. Käsikirja toimii olennaisena apuvälineenä, tarjoten kattavaa tietoa ja ohjeistusta kilpailuihin valmistautumiseen. Sen käyttö ulottuu kilpailun ilmoittautumisvaiheesta aina finaaleiden päättymiseen asti, tarjoten tukea ja ohjausta opiskelijoille koko valmennusmatkan ajan. Tätä valmennuskäsikirjaa voidaan hyödyntää monipuolisesti, tarjoten arvokasta tietoa ja ohjeistusta eri kilpailuvaiheissa. Opiskelija saa käsikirjasta tarvittavat tiedot ja tuen, joka on olennainen osa menestyksestä kilpailuun valmistautumista. Savon ammattiopisto toimi tämän opinnäytetyön toimeksiantajana, korostaen yhteistyön merkitystä ammatillisen koulutuksen kehittämisessä.</p> <p>Opinnäytetyön kehittämisprosessi käynnistyi valmennusmateriaalin kartoituksella, jossa määriteltiin käsikirjan sisältö. Tämän pohjalta valittiin tiedonhankintamenetelmät, joiksi valittiin monipuoliset internetlähteet, asiantuntijahaastattelut ja kirjallisuus. Sisällön selkiytyessä alkoi opinnäytetyöraportin kirjoittaminen, joka toimi perustana käsikirjan luomiselle. Raportin valmistuttua siirryttiin käsikirjan konkreettiseen luomisvaiheeseen, jossa raportin antama tieto ja ohjeet integroitiin opiskelijaystävälliseen muotoon. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös visuaaliseen esitystapaan, jotta opiskelijat voisivat hyödyntää käsikirjaa mahdollisimman tehokkaasti. Asiantuntijahaastattelut muodostivat merkittävän osan tiedonhankintaprosessia, ja niissä keskityttiin valmentajien ja entisen Taitaja-kilpailijan kokemuksiin. Haastatteluiden avulla pyrittiin saamaan syvällistä tietoa ja käytännön vinkkejä, jotka rikastuttavat käsikirjan antia.</p> <p>Käsikirja on osoittautunut arvokkaaksi resurssiksi opiskelijoille, kun taas opinnäytetyön raportti palvelee laajaa joukkoa sidosryhmiä, kuten opettajia, lajivastaavia, huoltajia ja muita aiheesta kiinnostuneita. Käsikirjan monipuolinen käyttöalue heijastuu sen laajuudesta, tarjoten kattavaa tukea opiskelijoille heidän valmistautessaan Taitaja-kilpailuihin.</p>			
Avainsanat ammattitaitokilpailut, taitaja, ravintola-ala, tarjoilija, kilpailuvalmennus.			

Field of Study Tourism, Catering and Domestic Services	
Degree Programme Degree Programme in Tourism and Hospitality Management	
Author Maija Valta	
Title of Thesis Coaching guide for the Taitaja competition in the serving category 504	
Date 19.12.2023	Pages/Appendices 54+2
Client Organisation /Partners Savon ammattiopisto	
<p>Abstract</p> <p>The main objective of this thesis was to develop a handbook for the training of waiters, especially for students participating in Taitaja competitions. The handbook serves as a key tool providing comprehensive information and guidance in preparation for the competitions. Its use extends from the competition registration phase to the final, providing support and guidance to students throughout their training journey. This coaching manual can be used in a variety of ways, providing valuable information and guidance at different stages of the competition. It provides students with the information and support they need to prepare for a successful competition. The Savo Vocational College was the client for this thesis, emphasising the importance of cooperation in the development of vocational education and training.</p> <p>The development process of the thesis started with a mapping of the coaching material, where the content of the handbook was defined. Based on this, data collection methods were selected, including a wide range of internet sources, expert interviews and literature. Once the content had been clarified, the writing of the thesis report was started, which served as a basis for the creation of the manual. Once the report was ready, the concrete creation phase of the handbook began, combining the information and instructions presented in the report into a student-friendly format. Particular attention was also paid to the visual presentation of the handbook, so that students could use it as effectively as possible. Expert interviews formed an important part of the data collection process, focusing on the experiences of coaches and former Taitaja competitors. The interviews aimed to provide in-depth information and practical tips to enrich the contribution of the handbook.</p> <p>The thesis proved to be an excellent package that exceeded its original objective by reaching a wider audience than originally planned. The handbook has proven to be a valuable tool for students, while the thesis report serves a wide range of stakeholders, including teachers, guardians and other interested parties. The broad scope of the Handbook is reflected in its breadth, as it provides comprehensive support to students in their preparation for the Taitaja competitions. The handbook, in turn, serves as a comprehensive source of information for various stakeholders and provides an in-depth understanding of the coaching process and its relevance in a competitive situation.</p>	
<p>Keywords skills competitions, skilled worker, restaurant industry, waiter, competition coaching</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	LÄHTÖKOHDAT	8
3	TAITAJA-TAPAHTUMA.....	10
3.1	Mikä on Taitaja-tapahtuma.....	10
3.2	Skills Finland.....	11
3.3	Kilpailualueet Taitaja-tapahtumassa.....	13
3.4	Osallistujat	15
3.5	Yritysyhteistyö	16
3.6	Taitaja-tapahtuman vaikuttavuudet	18
4	AIKATAULU.....	21
4.1	Valmistautumisvaihe Taitaja-tapahtumaan	21
4.2	Tapahtuman kesto ja kilpailupäivät.....	22
4.3	Eri moduulien aikataulut.....	23
4.4	Tulosten julkistaminen	24
4.5	Yleisön roolit.....	24
5	TEKNINEN VALMISTAUTUMINEN	26
5.1	Tavoitteiden asettaminen	26
5.2	Taitaja-tapahtuman kilpailutehtävä.....	28
5.3	Työvälineet ja laitteet	34
5.4	Kilpailujärjestäjän tuki kilpailijan huoltajalle	36
6	VALMENTAJAN JA ASIANTUNTIJAN TUKI	37
6.1	Valmentajan rooli	37
6.2	Asiantuntijoiden antama palaute	38
6.3	Yhteistyö valmentajan ja kilpailijan välillä.....	39
6.4	Tuki pettymyksen hetkellä.....	41
7	TAITAJA-KILPAILIJAT TYÖELÄMÄSSÄ.....	42
8	TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	45
8.1	Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmät.....	45
8.2	Työn eettisyys ja johdonmukaisuus	46
9	KÄSIKIRJAN TOTEUTUS	47
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	50

11 POHDINTA.....	51
LÄHTEET	52
LIITE 1:	55

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda Tarjoilija-lajin valmennukseen käsikirja Taitaja-kilpailuun osallistuville tarjoilijaopiskelijoille. Käsikirja on suunniteltu niille, jotka aloittavat valmennusmatkansa kohti kilpailua, sekä niille, jotka ovat kiinnostuneita alasta ja mahdollisesti harkitsevat kilpailemista tulevaisuudessa. Tarjoilijat toimivat kilpailujen aikana asiakaspalvelutehtävissä erilaisin liikeideoin toimivissa ravintoloissa. Kilpailijat osaavat kunnostaa asiakastiloja, esitellä, myydä ja tarjoilla asiakkaalle tuotteita ja palveluja eri tarjoilutapoja käyttäen. On hienoa, että tällainen käsikirja auttaa valmistautumaan kilpailuun ja tarjoaa arvokasta tietoa tuleville tarjoilijoille

Taitaja-kilpailu on yksilökilpailu. Menestyvän kilpailijan taitovaatimukset perustuvat ravintola- ja catering-alan perustutkinnon, asiakaspalvelun osaamisalan, tarjoilijan kiitettävän tason vaatimuksiin. Kilpailutehtävät pohjautuvat työelämän vaatimuksiin ja tehtävien laadinnassa tehdään tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa.

Taitaja on ammattiosaamisen suur tapahtuma, joka on järjestetty ensimmäisen kerran jo yli 30 vuotta sitten. Taitaja-kilpailussa ammattiin opiskelevat nuoret kilpailevat suomenmestaruusmitaleista ammatillisiin perustutkintoihin perustuvissa lajeissa. Kilpailulajeja on yli 40. Taitaja ei ole pelkästään kilpailu, vaan myös kohtaamispaikka ammatillisen koulutuksen parissa työskenteleville asiantuntijoille. Lisäksi se toimii näyteikkunana ammatillisesta koulutuksesta kiinnostuneelle tai ammatinvalintaa pohtivalle yleisölle. Taitaja-tapahtuman taustaorganisaatio on Skills Finland ry, joka vuosittain luovuttaa järjestämisoikeuden Taitaja-tapahtumalle jollekin ammatilliselle koulutuksen järjestäjälle. Seuraava Taitaja-tapahtuma järjestetään Kuopiossa 20.–23.5.2024. (Skills Finland ry julkaisuaika tuntematon a.)

Tämä opinnäytetyöraportti itsessään toimii oivana apuna ammatilliselle opettajalle, valmentajalle tai kilpailuhuoltajalle, joka haluaa tutustua lajin tehtäviin, aikataulutukseen ja kuinka tärkeää valmennus on kilpailun näkökulmasta. Opinnäytetyön lopussa on arvokasta näkemystä entiseltä Taitaja-kilpailijalta haastattelun muodossa. Hän kertoo, kuinka on hyötynyt Taitaja-matkasta ja mitä oppeja hän on saanut työelämään sieltä. Opinnäytetyö on toiminnallinen, ja sen käsikirja rakennettiin kirjallisuuden, asiantuntijahaastatteluiden sekä kyselyiden avulla. Tämä monipuolinen lähestymistapa mahdollistaa käytännönläheisen tiedon keräämisen ja analysoinnin. On hienoa, että Taitaja-kilpailu tarjoaa nuorille ammattiin opiskeleville mahdollisuuden oppia ja kehittyä sekä saada arvokasta kokemusta työelämästä.

Opinnäytetyössä käytetyt termit

Tässä opinnäytetyössä käytettiin runsaasti termejä, joihin haluttiin tuoda oma sanakirja helpottamaan lukemista ja termien ymmärtämistä (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon c).

- **Ammattitaitokilpailut** ovat kilpailuja, joissa kilpailijat ottavat mittaa omassa ammattitaidossaan aikaa vastaan. Kilpailut koostuvat erilaisista tehtävistä, jotka arvioidaan. Tapahtuma on avoin ja yleisö pääsee seuraamaan kilpailuita. Ammattitaitokilpailuissa kilpaillaan eri lajeissa, jotka edustavat ammatillisen koulutuksen aloja.

- **Bistro / Brasseria** ovat molemmat ravintolatyyppejä, mutta niillä on hieman erilaiset konnotaatiot ja ruokafilosofiat. Bistro on yleensä pieni, kodikas ja rento ravintola, joka tarjoaa yksinkertaista, mutta laadukasta ruokaa. Brasseria on perinteisesti ranskalainen ravintolatyyppi, joka yhdistää bistroravintolan ja tavallisen ravintolan piirteitä.
- **Fine Dining** on korkeatasoista ruokailua, joka tarjoaa ylellisen ja hienostuneen kokemuksen. Tämä ravintolatyylillä eroaa tavallisista ruokapaikoista monin tavoin. Fine Dining -kokemus on matka makujen ja elämysten maailmaan, jossa jokainen yksityiskohta on harkittu tarkasti. Se on tilaisuus nauttia ruoasta, seurasta ja ylellisestä ympäristöstä.
- **Taitaja** Ammattitaidon SM-kilpailu ja Suomen suurin ammatillisen koulutuksen tapahtuma. Kilpailijat etenevät finaaliin semifinaalien kautta. Skills Finland myöntää joka vuosi tapahtuman järjestämisoikeuden jollekin ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.
- **TaitajaPLUS** Taitajassa järjestetään TaitajaPLUS-lajeja, jotka on tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.
- **Taitaja9** Yläkoululaisille suunnattu kilpailu jossa kisataan kolmen hengen joukkueissa leikkimielisesti.
- **Skills Finland ry** Voittoa tavoittelematon yhdistys ja sen tarkoituksena on edistää ammatillisen koulutuksen vetovoimaa. Skills Finland myöntää järjestämisoikeuden Taitaja-kilpailulle sekä lähettää ammattitaitomaajoukkueen kansainvälisiin kilpailuihin.
- **Ammattinäytös** Lajinomainen esittelyalue, jossa ei jaeta mitaleita. Ammattinäytöksissä esitetään usein alueelle tärkeitä elinkeinoja tai tulevaisuuden ammatteja. Ammattinäytöksenä järjestetään sellaiset lajit, joihin on yleensä vähänlaisesti osallistujia.
- **Joukkueenjohtaja** Kun kilpailijoita ilmoitetaan kilpailuun, nimetään jokaiselta koululta kilpailijoille joukkueenjohtaja. Joukkueenjohtajan tehtävät ovat toimia yhteyshenkilönä taitaja-organisaation, kilpailijoiden ja kilpailuhuoltajien välillä.
- **Kilpailuhuoltaja** Toimii kilpailijan edustajana ja on viemässä kilpailijan kisaan sekä huolehtii hänestä kilpailujen ajan. Oppilaitos valitsee kilpailijalle kilpailuhuoltajan.
- **Lajiohjausryhmä** on ryhmä alan ammattilaisia työelämästä tai alan opettajia. Heidän on tarkoitus toimia lajivastaavien tukena ja suunnitella mm. Kilpailutehtäviä. He voivat toimia myös tuomareina kilpailujen aikana.
- **Lajivastaava** vastaa finaalin teknisestä toteutuksesta, käytännön järjestelystä sekä kilpailutehtävien suunnittelusta ja arviointikriteerien laatimisesta. Lajivastaava on kyseisen lajin vastuuhenkilö. Lajivastaavan tehtäviin kuuluu myös tuomareiden kouluttaminen yhdessä päätuomarin kanssa.
- **Tuomari** on henkilö joka arvioi kilpailussa kilpailijan suorituksia. Tuomarina voi olla Työelämästä alan-ammattilainen tai ammatillinen opettaja, myös entisiä kilpailijoita voidaan hyödyntää tuomareina. Tuomareiden täytyy kuitenkin olla kokeneita, päteviä ja alan ammattilaisia. Tuomaristoon kuuluu myös päätuomari joka on lajiohjausryhmän ehdottama ja Skills Finlandin hyväksymä.
- **Semifinaalijärjestäjä** on oppilaitos, joka järjestää lajin semifinaalin.
- **WorldSkills** on ammattitaidon MM-kilpailu joka järjestetään parillisina vuosina. Suomesta kilpailuun lähetetään virallinen ammattitaitomaajoukkue.

2 LÄHTÖKOHDAT

Tämä opinnäytetyö on toteutettu Savon ammattiopiston toimeksiannosta. Työn tavoitteena oli laatia valmennuskäsikirja Majoitus- ja ravitsemisalan Tarjoilija-opiskelijoille. Savon ammattiopisto on ammatillinen oppilaitos, joka tarjoaa monipuolisia koulutusohjelmia ja kursseja useilla eri aloilla. Oppilaitos sijaitsee Savon alueella Kuopiossa ja sen päämääränä on valmistaa opiskelijoita työelämään tarjoamalla heille käytännönläheistä osaamista ja ammatillista koulutusta. Savon ammattiopistolla on myös toimipaikkoja muualla Savossa, kuten Iisalmessa, Varkaudessa ja Siilinjärvellä.

Oppilaitoksen koulutusohjelmat kattavat laajan valikoiman eri aloja, mukaan lukien tekniikka, liiketalous, sosiaali- ja terveysala sekä matkailu. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa erilaisia tutkintoja ja pätevyyskokeita heidän valitsemillaan aloilla.

Majoitus- ja ravitsemisala on merkittävä osa yhteiskuntaa, mutta sen nykytilanteessa piilee useita kehittämistarpeita. Tämänhetkiset haasteet, kuten vetovoiman lisääminen ja työntekijöiden hyvinvoinnin parantaminen, vaativat systemaattista lähestymistapaa ja syvällistä ymmärrystä alan toimintaympäristöstä. Opinnäytetyö tarkastelee näitä haasteita erityisesti koulutusnäkökulmasta, pyrkien vaikuttamaan positiivisesti alan vetovoimaisuuteen jo ammattikoulutuksen aikana.

Meneillään oleva Taitaja 2024 -tapahtuma toimii inspiraation lähteenä pohtiessa, kuinka voimme yhdistää Taitaja-tapahtuman vetovoiman ja samalla edistää opiskelijoiden tarjoilijan ammattitaitoa. Tämä pohdinta on johtanut ajatukseen opinnäytetyöstä, jossa keskitymme tarjoilija-lajin koulutukseen ja sen vaikutukseen alan houkuttelevuuteen.

Tarjoilija-lajin käsikirjan luomisen taustalla on pyrkimys tarjota opiskelijoille helposti luettava ja inostava opas, joka keskittyy erityisesti Taitaja-tapahtumaan ja Taitaja-matkaan. Aiemmin Taitaja-valmennettaville puuttui selkeä käsikirja, joka antaisi kattavan kuvan tapahtumasta ja sen mahdollisuuksista. Opinnäytetyön tavoitteena on muuttaa opiskelijoiden mielikuvaa tarjoilija-ammattista ja ravintolapalvelusta, korostaen niiden upeutta ja näyttävyttä ammattitaitolajina.

Työn tavoitteena oli luoda monipuolinen Taitaja-käsikirja, joka yhdistää perinteen ja teknologian tarjoten opiskelijoille helppokäyttöisen ja nykyaikaisen oppimisresurssin. QR-koodit tuovat käsikirjaan dynaamisuutta, samalla kun sen pitkäaikainen hyödynnettävyys varmistaa sen arvon myös tulevaisuuden Taitaja-kilpailuihin valmistautumisessa. Käsikirja on suunniteltu olemaan kokonaisvaltainen ja olennainen työkalu, joka tukee opiskelijoiden ammatillista kehittymistä tarjoilija-lajissa.

Ammattitaitokilpailut ovat merkittävä väline ammatillisen koulutuksen laadun ja vetovoiman lisäämisessä Suomessa. Kilpailujen keskeisenä tavoitteena on nostaa ammattitaidon ja ammatillisen koulutuksen arvostusta sekä parantaa suomalaista ammatillista osaamista. Vaikka aineistoa aiheesta oli rajoitetusti saatavilla, muutamien opinnäytetöiden ja Skills Finlandin tarjoaman avun ansiosta pystyttiin syventämään ymmärrystä. Lisäksi ammattilaishaastattelut tarjosivat arvokasta tietoa, tuoden konkreettisia kokemuksia ja näkemyksiä aiheen ympäriltä.

Edellä esitettyjen ajatusten pohjalta syntyi käsikirja, jonka tarkoituksena on tarjota opiskelijoille hyödyllistä tietoa ammattitaitokilpailuista Suomessa. Samalla opinnäytetyöraportti toimii arvokkaana tietopohjana alan kollegoille. Työssä on kiinnitetty erityistä huomiota erilaisten käyttäjäryhmien tarpeisiin, ja pyritty tarjoamaan monipuolista sisältöä, joka palvelee sekä opiskelijoita että ammattilaisia

Opinnäytetyö on rakennettu vankalle tietopohjalle, joka kattaa laajasti Taitaja-tapahtuman ja sen kilpailuosuuden. Vaikka opinnäytetyöstä on päätetty rajata pois Taitaja-säännöt, tarjoamme mahdollisuuden tutustua niihin qr-koodin avulla. Tämä päätös mahdollistaa käsikirjan keskittymisen tarjoilija-lajiin, säilyttäen samalla sen henkilökohtaisen ja syvällisen otteen. Käsikirja on suunniteltu tarjoamaan opiskelijoille käytännönläheistä ja olennaista tietoa, joka tukee heidän valmistautumistaan Taitaja-kilpailuihin.

3 TAITAJA-TAPAHTUMA

3.1 Mikä on Taitaja-tapahtuma

Taitaja-tapahtuma on näyttämö, jossa Suomen ammattikoulujen opiskelijat ottavat mittaa toisistaan ja kilpailevat oman alansa voitosta. Taitaja on Suomen mestaruuskilpailu, jossa ammattikoululaisten taituruus pääsee kukoistamaan. Kilpailun intensiivisyys ja taitotaso ovat huippuluokkaa, kun nuoret ammattilaiset näyttävät taitonsa ja kilpailevat ylpeästi oman alansa voitosta. Taitaja-tapahtuma ei kuitenkaan rajoitu pelkästään ammattikoululaisten kilpailuihin. Taitaja9-kisaajat, nuoremmat lahjakkuudet, ovat myös pääosassa tapahtumassa. Taitaja9-lajit tarjoavat esimakua siitä, millaisia taitoja ja intoa nuorilla on tarjota tulevaisuuden ammattilaisina. Lisäksi Taitaja-tapahtumassa kilpailevat Eryityistä tukea tarvitsevat opiskelijat TaitajaPlus-lajeissa. Nämä lajit tuovat monipuolisuutta tapahtumaan, ja ne esittelevät eri alojen erikoisosaamista ja innovaatioita. Plus-lajit täydentävät kilpailutalannetta tuomalla esiin ammattitaidon monimuotoisuuden ja rikkauden. Taitaja-tapahtuma on siis paljon enemmän kuin pelkkä kilpailu. Se on kohtauspaikka, missä ammattikoululaisten into, osaaminen ja luovuus nousevat esiin. Tapahtuma tarjoaa myös kävijöille ja ammattilaisille mahdollisuuden kokea ammatillisen koulutuksen monipuolisuus ja sen tulevaisuuden potentiaali. (Skills Finland ry julkaisuaika tuntematon e.)

Taitaja-tapahtuma on vuosittainen kohtaamispaikka, joka kerää yhteen Suomen ammattikoulujen taiturit. Semifinaalit, jotka ovat keskeinen osa kilpailua, ajoittuvat yleensä tammi-helmikuun vaihteeseen. Tässä vaiheessa kilpailijat ottavat toisistaan mittaa ja näyttävät taitonsa, kilpaillen paikasta kohti finaaleja. Finaalit, koko Taitaja-tapahtuman huipentuma, käydään toukokuun tietämällä. Tässä vaiheessa ammattikoulujen parhaat opiskelijat kohtaavat toisensa ja kilpailevat mestaruudesta omalla alallaan. Finaalit tarjoavat jännittävän näytön nuorten ammattitaidosta ja huipentavat kilpailun vuoden mittaan kestävän matkan. Näiden ajankohtien ympärille rakentuu odotus, valmistautuminen ja intensiivinen kilpailutapahtuma, joka nostaa esiin ammattikoulujen opiskelijoiden lahjakkuuden ja osaamisen. Taitaja-tapahtuman vuosittaiset Semifinaalit ja Finaalit ovat merkittävä hetki ammatillisen koulutuksen kentällä, jossa tulevaisuuden ammattilaiset saavat näyttää, mitä heissä on. (Skills Finland ry julkaisuaika tuntematon e.)

Kun yleisötapahtumaa ryhdytään ideoimaan, on ensisijaisen tärkeää lähteä liikkeelle tapahtuman tavoitteesta. Tämä perustava kysymys auttaa selkeyttämään suunnittelua ja saamaan kaikki päätöksentekijät samalle sivulle; Miksi tapahtuma halutaan järjestää? Taitaja-tapahtuma on erittäin laaja yleisötapahtuma ja sen toimintamallia voidaan tarkastella seitsemästä eri näkökulmasta. Jotta yleisötapahtumasta tulisi onnistunut, tulisi näiden näkökulmien olla tasapainossa keskenään. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 35.)

- **Miksi?** Tapahtuman tavoitteena on tuoda ammattitaitoa näkyville kisaamisen muodossa.
- **Mitä?** Sisällöltään Taitaja tapahtumassa Suomen ammattikoulun opiskelijat kisaavat toisiaan vastaan ja kisaavat oman alansa voitosta kolmipäiväisessä tapahtumassa.
- **Missä?** Joka vuosi Taitaja tapahtuma järjestetään eri paikkakunnilla ja järjestäjänä toimii ammatillinen koulu, jonka Skilss Finland määrittelee.

- **Milloin?** Taitaja tapahtuman finaali järjestetään pääsääntöisesti toukokuussa. Semifinaalit tammi-halmikuun vaihteessa.
- **Kenelle?** Taitaja-tapahtumassa käy tulevia ja nykyisiä ammattikoulun opiskelijoita, tulevaisuuden työnantajia ja muita sidosryhmiä.
- **Miten?** Skills Finland on Taitaja-tapahtuman mahdollistaja. Skills Finland ry edistää ammatillisen koulutuksen laatua ja vetovoimaa kilpailu- ja valmennustoiminnan avulla.
- **Mielikuva?** Skills Finlandin tavoitteena on rakentaa yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa maailman parasta ammattiosaamista

Vuonna 2024 Taitaja tapahtumassa kilpaillaan 44-lajissa sekä TaitajaPLUS 5-lajissa. Ammattinäytöksiä on 3-lajista.

Taitaja2024 kilpailulajit

Auto- ja kuljetustekniikka	303 Kauneudenhoito	404 Maalaus ja tapetointi	606 Kappaletavara-automaatio
101 Ajoneuvotekniikka	304 Floristiikka	405 Putkiasennus	607 Koneenasennus ja kunnossapito
102 Autokorinkorjaus	305 Lähihoitaja	406 Sähköasennus	TaitajaPLUS
103 Automaalaus	306 Puhdistuspalvelu	407 Talonrakentaminen	P1 Ravintola- ja cateringpalvelut
104 Kuljetuslogistiikka	307 Vaateenvalmistus	410 Viherrakentaminen	P2 Kiinteistönhoito
105 Metsäkoneen käyttö	308 Visuaalinen myyntityö	411 Infrarakentaminen	P3 Liiketoiminta
IT ja viestintäteknologia	309 Hevostenhoito	Ravitsemispalvelut	P4 Puhdistuspalvelu
202 Mediateknikka	310 Yrittäjyys	501 Leipuri-kondiittori	P5 Logistiikka
203 Mediasuunnittelu	311 Eläintenhoito	502 Kokki	Taitaja9
204 Tietojenkäsittely	312 Matkailu	504 Tarjollija	Taitaja9
205 Tietokoneet ja -verkot	313 Taloushallinto	Teollisuus	Ammattinäytökset
206 Web-kehitys	314 Turvapalvelu	601 Automaatioasennus	AN1 Lentokonehuolto
208 Pelituotanto	315 Hyvinvointitekniikka	602 Elektroniikka ja robotiikka	AN2 Prosessiala
Palvelut	316 Kiinteistönhoito	603 CNC-koneistus	AN3 Korujen valmistus
301 Asiakaspalvelu ja myynti	Rakentaminen	604 Laborantti	
302 Hiusmuotoilu	401 Puuseppä	605 Hitsaus	

KUVA 1. Kilpailulajit (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon b)

3.2 Skills Finland

Skills Finland on merkittävä toimija Taitaja-tapahtuman taustalla, mahdollistaen monipuolisen kilpailu- ja valmennustoiminnan, joka puolestaan edistää ammatillisen koulutuksen laatua ja vetovoimaa. Yhdistyksen asettama kunnianhimoinen tavoite on rakentaa yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa maailman parasta ammattiosaamista. Skills Finland ry on omistautunut luomaan alustan, jossa nuoret ammattilaiset voivat kilpailla, oppia ja kehittyä. Taitaja-tapahtuma on tämän toiminnan huipentuma, missä ammattikoululaisten taitoja punnitaan ja ammatillinen osaaminen nousee keskiöön. Skills Finlandin rooli on olla veturina ammattitaitokilpailujen taustalla, mahdollistaen näin osaamisen näyttämisen ja koko alan kehittymisen. Lisäksi Skills Finland lähettää vuosittain ammattitaitomaajoukkueen kansainvälisiin kilpailuihin. Tämä osoittaa yhdistyksen sitoutumisen edistämään suomalaista ammattiosaamista maailmanlaajuisesti. Kansainväliset kisat tarjoavat ainutlaatuisen mahdollisuuden oppia ja vertailla osaamistaan muiden maiden huippuosaajien kanssa, samalla edistäen Suomen asemaa ammatillisen koulutuksen kärkimaana. Skills Finlandin panos Taitaja-tapahtumaan

ja sen laajempaan toimintaan on merkittävä, ja sen tavoitteet heijastavat vahvaa sitoutumista ammatillisen koulutuksen kehittämiseen ja sen arvostuksen kasvattamiseen. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon m.)

Skills Finland on voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka jäsenyyteen voivat liittyä sekä oppilaitokset että yksityishenkilöt. Yhdistyksen avoimuus jäsenrakenteessa mahdollistaa laajan osallistumisen ja sitoutumisen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen. Sekä oppilaitoksina että yksityishenkilöinä liittyneillä jäsenillä on mahdollisuus aktiivisesti vaikuttaa yhdistyksen toimintaan ja osallistua erilaisiin tapahtumiin. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon b.)

“Skills Finlandin Visio 2030 on Maailman parasta ammattiosaamista. Missio 2030 Parannamme yhdessä ammattiosaamista ja sen arvostusta, haastamme kasvuun, huippuosaamiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Arvot Avoimesti | Reilusti | Viisaasti | Osaamisesta iloitien | Taitavasti” (ks.kuva 2). (Skills Finland Ry Julkaisuaika tuntematon d.)

KUVA 2. STRATEGIA 2030 (Skills Finland ry julkaisuaika tuntematon d)

Skills Finlandin strategiset tavoitteet kilpailu- ja valmennustoiminnan edistämiseksi voidaan tiivistää viiteen keskeiseen kohtaan. Nämä tavoitteet ohjaavat yhdistyksen toimintaa ja pyrkimyksiä edistää ammatillisen koulutuksen laatua ja vetovoimaa kilpailujen ja valmennustoiminnan avulla. (Ks kuva 3.)

Strategiset tavoitteet

Kilpailu- ja valmennustoiminta

1. tarjoaa mahdollisuuden rakentaa **yksilöllisiä opintopolkuja** huippuosaamiseen ja se **parantaa oppimistuloksia**
2. luo **uutta osaamista** ja kyvykkyksiä ja uudistuu **työelämän tarpeita** ennakoiden
3. lisää siihen osallistuneiden **työllistymistä, yrittäjäksi** ryhtymistä ja **jatko-opintoihin** sijoittumista
4. tarjoaa mahdollisuuden **toisilta oppimiseen** sekä **innostaa** yksilöitä, työelämää ja oppilaitoksia **jatkuvaan oppimiseen**
5. lisää **tietoisuutta** ammatillisesta koulutuksesta ja sen eri mahdollisuuksista sekä **parantaa vetovoimaa**.

KUVA 3. STRATEGIA 2030 (Skills Finland Ry julkaisuaika tuntematon d)

3.3 Kilpailualueet Taitaja-tapahtumassa

Joka vuosi Taitaja-tapahtuman kilpailualueena toimii eri ammatillinen koulu. Skills Finlandilla on käytäntö luovuttaa järjestämisoikeus vuosittain ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Tämä mahdollistaa sen, että eri oppilaitokset saavat vuorollaan isännöidä ja järjestää Taitaja-tapahtuman. Tämä käytäntö tuo monipuolisuutta tapahtuman järjestelyihin ja antaa eri oppilaitoksille tilaisuuden näyttää osaamistaan tapahtuman toteuttamisessa. Taitaja-tapahtuma on suuri ja laaja kokonaisuus, joten sen järjestäminen pelkästään yhden ammatillisen koulun sisällä olisi käytännöllisesti mahdotonta. Ammatillisen koulutuksen järjestäjärotaatio mahdollistaa tapahtuman laajentumisen eri paikkakunnille ja tuo samalla vaihtelua tapahtuman luonteeseen vuosittain. Jokaisella isäntäoppilaitoksella on mahdollisuus tuoda esiin omat vahvuutensa ja erityispiirteensä tapahtuman järjestelyissä. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon e.)

Vuonna 2024 tapahtuma Järjestetään Kuopiossa. Vuonna 2023 se järjestettiin Espoossa ja Vuonna 2025 se tullaan järjestämään Turussa. Espoon kisoissa pää tapahtuma-alueena toimi Tapiolan urheilupuisto ja tämän lisäksi joitakin lajeja järjestettiin myös Omnian tiloissa, kuten ajoneuvotekniikka ja autokorinkorjaus. Osa kilpailutehtävistä järjestettiin myös hybriditehtävänä sekä yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Espoon kisoissa hyödynnettiin myös joissakin lajeissa kilpailutehtävään joitakin kauppoja lajeihin asiakaspalvelu- ja myynti ja liiketoiminta. Näin saatiin kätevästi luotua oikeanlainen miljöö kilpailutehtävään pienellä vaivalla. (Taitaja 2023 Julkaisuaika tuntematon a.)

Kuopion osalta kilpailualueet tulevat jakautumaan seuraavasti. Kuopio-halli toimii isoimpana tapahtumapaikkana ja suurin osa lajeista kilpailee täällä. Savon ammattiopiston tiloissa järjestetään mm. Kokki, leipuri ja ajoneuvolajeja. Kuopion Taitaja-tapahtumassa osa kilpailulajeista järjestetään yhteistyössä muiden ammattikoulujen kanssa, kuten Iisalmi/Peltosalmella järjestettävä eläintenhoito, Kiuruvedellä/Hingunniemellä järjestettävä hevostenhoito ja Mikkelissä puuseppälaji. On järkevää, että osa kilpailulajeista järjestetään yhteistyössä toisten ammattikoulujen kanssa, koska esimerkiksi

hevostenhoito olisi hankalaa luoda tiloihin, jossa sille ei ole luotu ammatillisessa koulussa tutkintoa tai muuten tilat eivät ole sopivat kilpailun järjestämiseen kyseisessä lajissa.

Taitaja-tapahtuma on huolehtinut kävijöiden liikkuvuudesta tehokkaasti tarjoamalla ilmaisen non-stop-bussikuljetuksen eri kilpailupaikkojen välillä. Tämä järjestely mahdollistaa kävijöille vaivattoman siirtymisen tapahtuman eri osa-alueiden välillä, mikä parantaa kokonaisvaltaista tapahtumakokemusta ja lisää osallistujien mukavuutta. Nonstop-bussikuljetuksen avulla kävijät voivat helposti tutustua eri kilpailualueisiin ja seurata eri ammattilajien kilpailuja ilman liikkumisen vaivaa. Tämä on erityisen tärkeää, kun tapahtuma on laaja ja kilpailualueet voivat sijaita eri paikoissa. Nonstop-kuljetuspalvelu tekee Taitaja-tapahtumasta saumattoman kokemuksen kaikille kävijöille, olivatpa he sitten kilpailijoita, vierailijoita tai tapahtumaan osallistuvia opiskelijoita. Tämä järjestely osoittaa Taitaja-tapahtuman sitoutumista kävijöiden viihtyvyyteen ja käytännölliseen tapahtumajärjestelyyn, mikä edistää positiivista ilmapiiriä ja tekee tapahtumasta saavutettavan kaikille osallistujille.

Kuopio-hallin sisälle on suunniteltu monia lajeja, kuten Tarjoilija, Hiusmuotoilu, Lähihoitaja, Laborantti, Putkiasennus sekä monia muita aloja (ks. Kuva 4.)

KUVA 4. Pohjapiirustus lajalueelle Kuopio-halli (Laitinen 2024)

Kuopio-hallin piha-alueelle on rakennettu joitakin lajeja, joiden järjestäminen sisätiloissa olisi mahdotonta kuten esimerkiksi logistiikka, metsäkoneen käyttö ja kiinteistöhoito. Lisäksi alueelle on järjestetty tilaa kyseisten lajien yhteistyökumppaneille sekä muilla tapahtumassa mukana oleville organisaatioille (ks. kuva 5).

KUVA 5. Kuopio-hallin ympäristön pohjapiirustus. (Laitinen 2024)

Kauhanen ym. (2002, 38 - 39) toteavat, että yleisötapahtuman paikka on olennainen tekijä tapahtuman onnistumisessa. Paikkaan liittyy useita erillisiä asioita, jotka vaikuttavat tapahtuman sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Tässä on joitakin keskeisiä seikkoja, jotka liittyvät tapahtumapaikkaan:

- Sijainti
- Tavoitettavuus (kulkuyhteydet ja pysäköinti)
- Tilat (sisä/ulko) / mukavuus
- Oheispalvelut
- Paikan kustannukset
- Majoituspalvelut kilpailijoille.

Tapahtumapaikan sijainti suhteessa kohderyhmään on tärkeä tekijä. Vaikka etäisyys sinänsä ei ole ratkaiseva, sen vaikutus paikkakunnan imagoon on otettava huomioon kohderyhmän näkökulmasta. Tapahtumapaikan saavutettavuus on sen sijaan keskeinen seikka. On tärkeää tarkastella, millä kulkuneuvolla paikalle pääsee ja onko lähellä riittävästi pysäköintitilaa. Lisäksi tilojen riittävyys on merkittävä tekijä tapahtumaan osallistuvalla yleisöllä. Majoituspalvelujen taso ja riittävyys ovat myös olennaisia erityisesti kilpailijoiden ja kansainvälisten vieraiden viihtyvyyden kannalta. (Kauhanen ym. 2002, 38 – 39.)

3.4 Osallistujat

Taitaja-tapahtuma on vaikuttava monimuotoisuudessaan, sillä siinä kilpailee yli 40 eri alaa, kattavasti ammatillisen koulutuksen kirjoa. Tulevaisuuden huippuosaajat nousevat tapahtuman keskipisteeseen, kun nuoret ammattilaiset näyttävät taitonsa ja kilpailevat omilla aloillaan. Taitaja-tapahtuman kilpailuun voivat osallistua kaikki kilpailuvuonna 22 täyttävät tai sitä nuoremmat ammattillisissa oppilaitoksissa opiskelevat opiskelijat. Tämä ikärajoitus varmistaa, että kilpailuun osallistuvat ovat

ammattiin opiskelevia nuoria, jotka näin saavat mahdollisuuden näyttää osaamisensa käytännössä. Lisäksi on olemassa lajeja, jotka järjestetään ikärajattomina. Tämä tarkoittaa, että kilpailuun voivat osallistua kaiken ikäiset ammattilaiset, ja ikä ei ole rajoittava tekijä näillä aloilla. Ikärajattomuuden taustalla vaikuttavat aikaisempien vuosien osallistujamäärät, mikä mahdollistaa kilpailun avoimuuden erityisesti tietyillä aloilla, joilla laajempi ikäryhmä voi osallistua ja tuoda monipuolisuutta kilpailutilanteeseen. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon e.)

TaitajaPLUS-lajit on suunniteltu erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille. Kilpailuun voi osallistua sellaiset opiskelijat, joille on tehty erityisen tuen suunnitelma. Lajissa ei ole yläikärajaa, mutta opiskelijan on oltava ammattiin opiskeleva. PLUS lajeissa järjestetään myös Semifinaalit ja niiden kautta pääsee Finaaliin. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon h.)

Taitaja9-kilpailu on yläkoululaisten 7.-9.-luokkalaisten oma "leikkimielinen" kilpailu. Tapahtuman ideana on tutustua eri ammattialoihin. Kilpailuun osallistutaan joukkueittain ja yhdessä joukkueessa on aina 3-henkilöä. Osallistujat voivat olla eri asteilta tai luokilta mutta pääasiassa joukkueen opiskelijoiden on oltava samasta koulusta. Taitaja9-kilpailu on kolmivaiheinen. Paikalliskilpailut, jossa mitelöidään pääsystä jatkoon aluekilpailuihin. Aluekilpailuissa taas valitaan oman alueen parhaat kohti finaalia. Finaalissa valitaan Suomen paras joukkue ja tämä finaali järjestetään samassa Taitaja-tapahtuman yhteydessä. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon i)

Taitajien Taitaja valitaan Taitaja-kilpailijoiden kultamitalistien joukosta ja hän saa kunniatehtävän edustaa ammatillista koulutusta sekä kilpailutoimintaa seuraavan vuoden ajan. Taitaja-kilpailun säännöissä Skills Finlandin sivuilla kerrotaan Taitajien Taitajan valinnasta seuraavasti:

Taitajien Taitaja on oman lajinsa paras kilpailija. Hän on ylpeä omasta osaamisestaan ja omasta ammatistaan sekä ammatillisesta koulutuksesta. Hän on luonteeltaan positiivinen ja ulospäin suuntautunut, hyvä oman lajinsa sekä ammatillisen koulutuksen edustaja. Taitajien Taitaja on halukas ja kyvykäs toimimaan oman ammattialansa ja koko ammatillisen koulutuksen edustajana.

3.5 Yritysyhteistyö

Yritysyhteistyö on ensisijaisen tärkeää tapahtuman järjestämisen kannalta. Yhteistyöstä hyötyy niin yrittäjä, kuten myös Taitaja tapahtuman järjestäjä. Yrittäjä saa näkyvyyttä ammatillisen koulutuksen kentällä ja mahdollistaa näin yhteistyökuvioita myös jatkossakin. Yritys hyötyy myös runsaasta vuorovaikutuksesta mm tulevien ammattilaisten kanssa.

Lajivastaavat kontaktoivat oman alansa yhteistyökumppaneita ja miettivät millaista yhteistyötä he saisivat aikaiseksi. Esimerkiksi jos yhtenä kilpailupäivänä on jokin tietty teema, vodaan siihen hyödyntää saman teemaista alan yritystä. Tarjoilija lajissa voidaan esimerkiksi kahvila kilpailupäivänä tehdä yhteistyötä jonkin paikallisen kahvipaahdion kanssa. Kumppanit voivat suunnitella mm kilpailutehtäviä yhdessä lajivastaavan kanssa, tai tuoda visuaalista ilmettä kilpailupaikalle kukkien tai kuormalavojen muodossa. Kumppani voi esimerkiksi näkyvyyttä vastaan toimittaa vaikkapa kilpailussa tarvittavat kahvit.

Kauhanen ym. (2002, 41) toteavat, että tapahtuman suunnitteluvaiheessa on tärkeää harkita mahdollisia yhteistyökumppaneita, sillä he voivat tuoda lisäarvoa tapahtumaan. Yhteistyökumppanit voidaan karkeasti jakaa seuraaviin pääryhmiin:

- **Sponsorit ja rahoittajat:** Nämä ovat organisaatioita tai yrityksiä, jotka voivat tarjota taloudellista tukea tapahtumalle. Heidän panoksensa voi kattaa esimerkiksi markkinointikustannuksia, tilavuokria tai esiintyjien palkkioita.
- **Paikalliset toimijat / tavarantoimittajat:** Yhteistyö paikallisten yritysten, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa voi olla hyödyllistä. Esimerkiksi paikalliset ravintolat voivat tarjota ruokapalveluita, ja kulttuurijärjestöt voivat tuoda ohjelmaa tapahtumaan.
- **Media ja tiedotusvälineet:** Yhteistyö median kanssa auttaa levittämään tietoa tapahtumasta laajemmalle yleisölle. Tämä voi sisältää lehtiartikkeleita, radiohaastatteluja tai some-kampanjoita.
- **Yhteisöt ja verkostot:** Yhteistyö muiden tapahtumajärjestäjien, alan ammattilaisten ja yhteisöjen kanssa voi avata uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi yhteistyö musiikkialan toimijoiden kanssa voi tuoda esiintyjä tai yhteistyö hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa voi lisätä tapahtuman merkityksellisyyttä.
- **Tekniset ja logistiset kumppanit:** Näihin kuuluvat esimerkiksi äänentoistolaitteiden vuokraajat, turvallisuuspalvelut ja tapahtumatekniikan ammattilaiset. Heidän osaamisensa varmistaa, että tapahtuma sujuu teknisesti moitteettomasti.

Organisaation toiminta tulee olla läpinäkyvää yhteistyökumppaneille ja heidän on pystyttävä kertomaan luotettavasti tapahtuman tavoite, kohderyhmät ja millaista yhteistyötä toivotaan. Tärkeä tieto yhteistyön ja sponsoroinnin kannalta on se, paljonko kävijöitä odotetaan. Tällöin yhteistyökumppani voi miettiä ja harkita heidän panostaan vastaamaan näkyvyyttä. (Wallo & Häyrinen 2022, 54.)

Kauhasen ym. (2022, 71) mukaan, kun etsit yrityskumppaneita ja valmistaudut neuvotteluihin, muista seuraavat vinkit:

- **Valmistele asia hyvin:** Tutki huolellisesti yrityksen taustaa, tarpeita ja tavoitteita. Ymmärrä, miten voitte tukea toisianne.
- **Hyppää yrityksen housuihin:** Ajattele, miten voit parhaiten palvella heidän tarpeitaan ja ratkaista heidän ongelmiaan.
- **Yksilöllinen lähestymistapa:** Jokainen yhteistyöyritys ja sen edustaja on erilainen. Kuuntele ja sovelle viestintääsi heidän tarpeidensa mukaan.
- **Toimi ripeästi:** Älä viivyttelä. Aikataulut voivat olla tiukkoja, joten ole valmis toimimaan nopeasti.
- **Usko asiaasi:** Ole vakuuttunut omasta tarjouksestasi ja arvostasi. Itseluottamus on tärkeää.
- **Ole luova:** Etsi uusia tapoja tehdä yhteistyötä. Tarjoa ratkaisuja, joita muut eivät ole vielä harkinneet.
- **Yllätä yhteistyökumppanisi:** Tee vaikutus positiivisesti. Tarjoa jotain odottamatonta, kuten erityinen etu tai lisäarvo.

- **Uskalla ja ole sitkeä:** Älä pelkää ottaa riskejä. Joskus tarvitaan rohkeutta ja sinnikkyyttä saavuttaaksesi tavoitteesi.

Taitaja Kuopio2024 –tapahtumassa yhteistyökumppanuuden sisältö koostuu esimerkiksi rahasta, koneista, laitteista, materiaaleista, palveluista, työpanoksesta tai niiden yhdistelmistä (ks kuva 6). (Taitaja2024. Yhteistyökumppanit.)

Kumppanuuspaketteja ovat Pääyhteistyökumppanuus 35 000€, Mestarikumppanuus 14 000€, Kisällikumppanuus 7 000€, Räätälikumppanuus 3 000€, Palkintokumppanuus 1 800€, Tuomarikumppanuus 500€. (Kumppanuuspaketit 2024 2023.)

Kumppanuuspaketit

Yhteistyökumppanuuden sisältö voi koostua Taitaja2024Kuopio -tapahtuman toteuttamiseen tarkoitetusta rahasta, koneista, laitteista, materiaaleista, palveluista, työpanoksesta tai niiden yhdistelmistä. Kumppanuusien sisällöt ja vastineet saattavat vaihdella eri kilpailulajien välillä. Tutustu tarkemmin pakettien sisältöihin osoitteessa taitaja2024.fi/fi/yhteistyokumppanit

Pääyhteistyökumppanuus 35 000€

- Tapahtuman pääyhteistyökumppanuus
- Paikka tapahtumatorilla
- Näkyvyys koko tapahtuma-alueella
- Näkyvyys lajialueella
- Logo Taitaja2024.fi -verkkosivuilla
- Blogikirjoitus Taitaja2024.fi-sivustolle
- Instagram ja Facebook -yhteistyö
- Taitaja2024 Lounge-lippuja 6 kpl
- Kampusbrunssi –tapahtuma 4/2024

Mestarikumppanuus 14 000€

- Lajin pääyhteistyökumppanuus
- Paikka tapahtumatorilla
- Näkyvyys lajialueella
- Logo Taitaja2024.fi -lajisivuilla
- Blogikirjoitus Taitaja2024.fi-sivustolle
- Instagram ja Facebook -yhteistyö
- Taitaja2024 Lounge-lippuja 4 kpl
- Kampusbrunssi –tapahtuma 4/2024

Palkintokumppanuus 1 800€

- Logo Taitaja2024.fi -lajisivuilla
- Logo lajialueen infonäytöissä
- Näkyvyys palkintojenjakotilaisuudessa.

Palkintokumppani lahjoittaa 1 800€ palkintorahaa parhaiten menestyneiden kilpailijoiden palkitsemiseen Taitaja2024-palkintojenjaossa

Kisällikumppanuus 7 000€

- Näkyvyys lajialueella
- Logo Taitaja2024.fi -lajisivuilla
- Instagram ja Facebook -yhteistyö
- Taitaja2024 Lounge-lippuja 2 kpl
- Kampusbrunssi –tapahtuma 4/2024

Räätälikumppanuus 3 000€

- Näkyvyys lajialueella
- Logo Taitaja2024.fi -lajisivuilla
- Kampusbrunssi –tapahtuma 4/2024

Tuomarikumppanuus 500€ / päivä

- Logo Taitaja2024.fi -lajisivuilla
- Logo lajialueen infonäytöissä

TUTUSTU KUMPPANUUSPAKETTEIHIMME JA OTA ROHKEASTI YHTEYTTÄ!

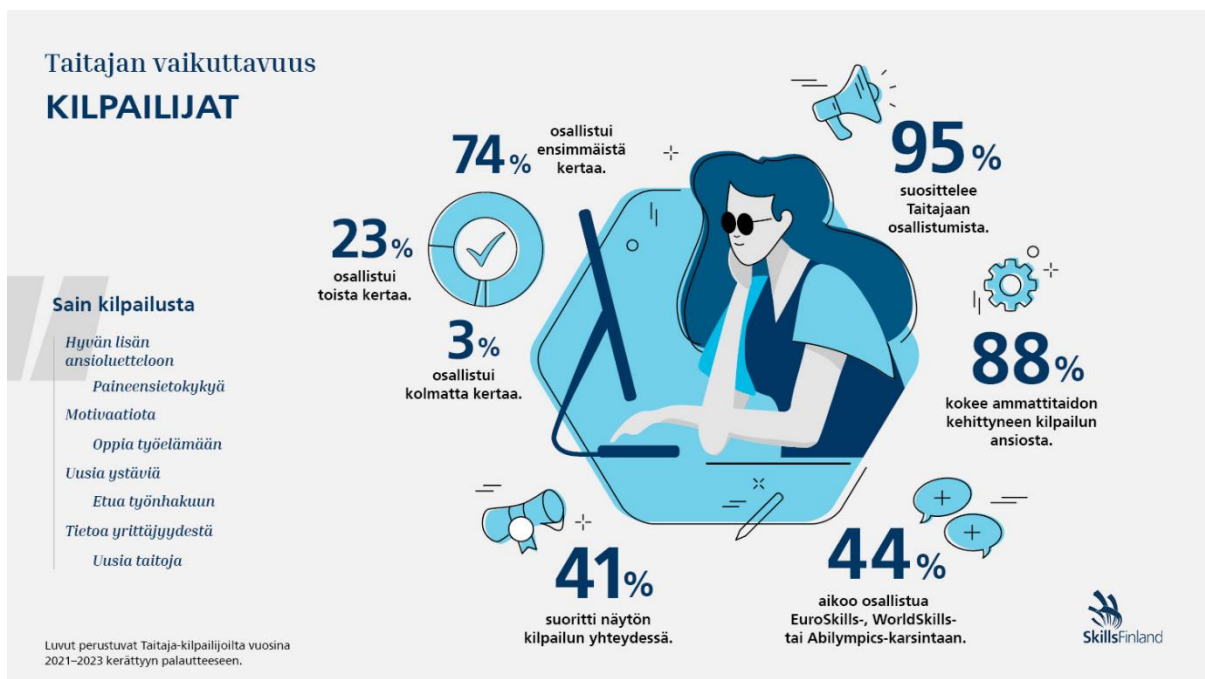
Kumppanuusvastaava
Sari Hartikainen
sari.hartikainen@sakky.fi
044 785 3196

TAITAJA MÄSTARE
Kuopio 2024

KUVA 6. Kumppanuuspaketit 2024. (Kumppanuuspaketit 2024 2023.)

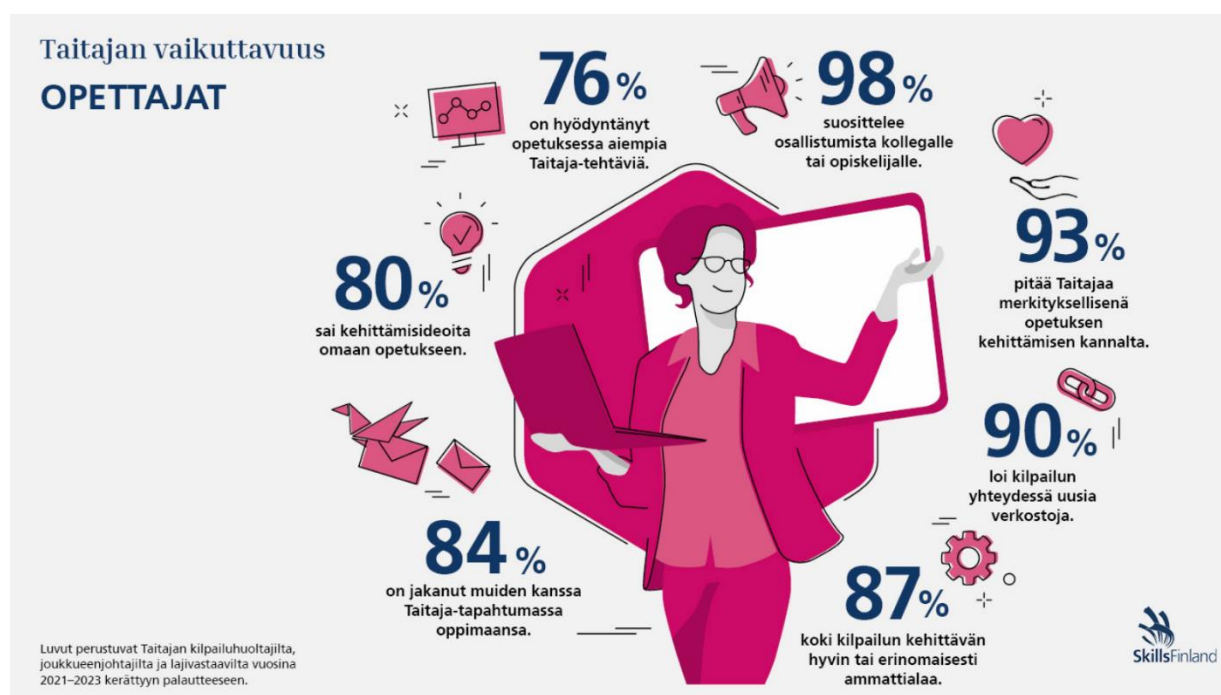
3.6 Taitaja-tapahtuman vaikuttavuudet

Vuosina 2021-2023 on kerätty palautetta Taitaja-kilpailijoilta. Vastauksista käy ilmi Taitaja-tapahtuman vaikuttavuudet, joissa kävi ilmi, että jopa 95% suosittelisi Taitaja-tapahtuman kilpailuun osallistumista ja kun ottaa huomioon, että 74% on osallistunut kilpailuun ensimmäistä kertaa, on mahtava huomata, miten uusilla kilpailijoilla into jatkuu ja he mahdollisesti osallistuisivat jopa uudelleen. On erittäin tärkeää, että Taitaja-matkan koetaan lisänneen ammattitaitoa ja se onkin yksi opinnäytetyön tutkimusaiheista. Myös 44% vastaajista olisi innokkaita kokeilemaan siipiään myös kansainvälisissä kilpailuissa ja se on erittäin tervetullut tieto. Unohtamatta tietenkään sitä, että Taitaja-kisaan osallistuessa pystyy suorittamaan myös näytön ja jopa 41% suoritti näytön kilpailun aikana (ks.kuva 7). (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon f.)

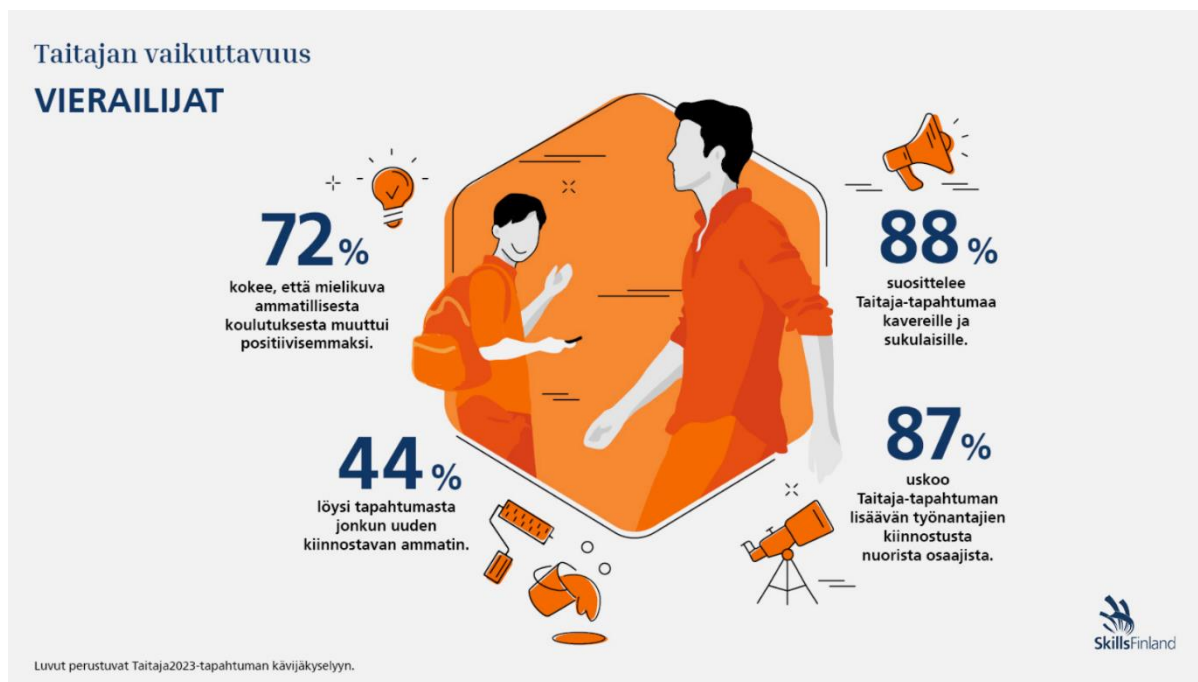
KUVA 7. Taitajan vaikuttavuus kilpailijat (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon f)

Seuraava kysely on tehty Taitaja-kisan kilpailuhoitajille, joukkueenjohtajille sekä lajivastaaville vuosina 2021–2023. Palautteesta kävi ilmi että jopa 76% on ottanut hyötykäyttöön opetukseen edellisten vuosien Taitaja-tehtäviä sekä 80% on saanut paljon kehittämisideoita omaan opetukseen. Tärkeimmäksi ja onnistuneimmaksi he kokivat uusien verkostojen luomisen. Taitaja-tapahtuma koetaan 93%:sti myös erittäin merkityksellisenä opetuksen kehittämisen kannalta. Tapahtumassa nähdään erilaisia toimintatapoja sekä tehtäviä jotka ovat ensiarvoisen tärkeää tulevaisuuden suunnittelun kannalta (ks.kuva 8). (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon k.)

KUVA 8. Taitajan vaikuttavuus opettajat (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon k)

Taitaja-tapahtuma on erittäin mielenkiintoinen kokemus vierailijoille. Vierailijoina tapahtumassa on yleensä yläasteikäiset sekä opetuksen henkilöstö. Myös yrityksiä ja heidän sidosryhmiä sekä kilpailijoiden tuttuja käy paljon tapahtumissa kannustamassa omaa kilpailijaansa. Taitaja2023 kävijäkselyn tuloksista kävi ilmi, että suuri osa kokee mielikuvansa muuttuneen ammatillisesta koulutuksesta positiivisemmaksi. Melkein jokainen suosittelee myös tapahtumaa kavereilleen ja sukulaisilleen, koska ovat kokeneet tapahtuman mielenkiintoisena. Suuri osa vastaajista uskoo myös, että Taitaja-tapahtuma nähdään työnantajien näkökulmasta positiivisena nuoria osaajia kohtaan (ks. kuva 9). Tapahtumassa pääsee myös itse tutustumaan ja miettimään omaa alan vaihdosta, koska ammatit tulevat lähelle tutustuttavaksi. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon I.)

KUVA 9. Taitajan vaikuttavuus vierailijat (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon I)

4 AIKATAULU

4.1 Valmistautumisvaihe Taitaja-tapahtumaan

Valmistautuminen Taitaja-tapahtuman kisoihin on tärkeää aloittaa hyvissä ajoin. Jo ensimmäisenä ammattikouluvuonna voi syntyä kipinä osallistua Taitaja-tapahtuman kisoihin, kun niistä aletaan puhua ja opiskelijoita rekrytoidaan. Kun kilpailuhenki herää, on suositeltavaa ottaa heti yhteyttä taitajakoordinaattoriin tai valmentajaan. Näin pääset mukaan semifinaaleihin ja voit tutustua kilpailuun lähemmin. Kun päätös Taitaja-kisoihin osallistumisesta on tehty, kannattaa tutustua myös aiempien vuosien kilpailutehtäviin ja hyödyntää tietotaitoa tunneilta ja kirjoista.

Valmistautumisvaihe keskittyy ilmoittautumiseen, joka tapahtuu marras-/joulukuun vaihteessa ja käynnistää matkan kohti semifinaalia. Tämä vaihe on ratkaiseva, ja sen aikana on suositeltavaa tutustua huolellisesti edellisvuosien tehtäviin, hakea opetusta aiheisiin ja valmistautua henkisesti tulevaan haasteeseen. Semifinaalitehtävä julkaistaan joulukuun keskivaiheilla, mikä käynnistää syvällisen tutustumisen ja opiskelun. Aikataulutus on avainasemassa valmistautumisen onnistumisessa. Semifinaalitehtävien harjoitteluun kannattaa luoda selkeä ja realistinen treeniaikataulu jo hyvissä ajoin, jotta kaikki valmistelut eivät jää viime hetkeen. Käsikirjassa annetaan hyödyllisiä vinkkejä treeniaikataulun laatimiseen, mikä auttaa varmistamaan, että Taitaja-matkasta tulee miellyttävä ja sujuva kokemus. Käsikirjan antamalla vinkeillä pyritään tukemaan kilpailijaa ja valmentajaa optimaalisessa valmistautumisessa. Aikaisemmin mainittu aikataulutus, tehtäviin perehtyminen ja ammattitaidon harjoittelu ovat kaikki keskeisiä elementtejä, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi kilpailijan suoriutumiseen. Käsikirjan tavoitteena on varmistaa, että Taitaja-matkasta tulee mahdollisimman positiivinen ja antoisa kokemus.

Semifinaalivaiheessa, joka järjestetään tammi-/helmikuun vaihteessa, kilpailijan valmistautuminen finaaliin saa erityisen painoarvon. Mikäli kilpailija on saavuttanut jatkopaikan finaaliin, alkaa tässä vaiheessa intensiivinen treenaaminen kohti Taitaja-matkan huipennusta. Valmennus saa keskeisen roolin tässä vaiheessa, ja valmentajan merkitys korostuu. Valmentajan nimeäminen on ratkaisevan tärkeää onnistuneelle Taitaja-matkalle. Valmentaja ei ainoastaan tarjoa teknistä ohjausta ja ammattitaitoa, vaan hänellä on myös keskeinen rooli kilpailijan henkisen valmennuksen ja motivaation ylläpitämisessä. Valmennuksen ja kilpailijan välisen vahvan yhteyden luominen on avainasemassa, sillä tiivis yhteistyö luo pohjan onnistuneelle valmistautumiselle.

Semifinaalin ja finaalin välillä on vain noin 3,5 kuukautta, joten tämä aika on erittäin rajallinen intensiiviseen harjoitteluun ja valmistautumiseen. Finaalitehtävän julkaisun jälkeen on mahdollista tarkentaa harjoittelua ja keskittyä kilpailun moduuleihin, jotka ovat ratkaisevassa roolissa Finaalissa. Tämä vaatii tarkan suunnitelman ja yhteistyön valmentajan kanssa. Valmistautumisvaiheessa on olennaista luoda rauhallinen ja eteenpäin vievä ilmapiiri kilpailijan ympärille. Käsikirjassa korostetaan tuen antamista kilpailijalle, sekä teknisellä että henkisellä tasolla, ja pyritään tukemaan heidän matkaansa kohti Taitaja-finaalia.

4.2 Tapahtuman kesto ja kilpailupäivät

Taitaja-tiimi tekee töitä jo kaksi vuotta ennen pää-tapahtumaa. Opiskelijoiden Taitaja-matka alkaa tietenkin siitä ensimmäisestä innostuksesta, mutta virallisesti ilmoittautumisen yhteydessä lukuvuoden alussa.

Semifinaalin tulee olla yksipäiväinen kilpailijalle, ja sen kesto saa olla enintään 6 tuntia. Semifinaalipäivä ei saa alkaa ennen klo 9.00, ja sen on päättyttävä klo 16.00 mennessä. Tähän aikaan ei sisällytetä perehdytystä eikä tehtävänantoa. Kilpailijalle voidaan antaa ohjeistus esimerkiksi siitä, että tarjoilijan tulee olla valmiina perehdytykseen klo 8.30 tarjoilijavaatteet päällä. Semifinaalin järjestämiseen tarjotaan joustavuutta, ja se voi tapahtua esimerkiksi virtuaalisesti tai hajautetusti. Esimerkiksi Kuopion Taitajavuonna tarjoilija semifinaalit järjestettiin kolmella eri paikkakunnalla: Joensuussa, Espoossa ja Turussa. Kuopion kilpailijat matkustivat semifinaaleihin Joensuuhun. Tämä mahdollistaa semifinaalin hajautetun järjestämisen eri paikkakunnilla, mikä voi lisätä osallistujien mahdollisuuksia osallistua kilpailuun. Semifinaalin on tapahduttava yleensä tammi-/helmikuun vaihteessa, ja sen on oltava järjestetty vähintään 3 kuukautta ennen Finaalia. Tämä antaa kilpailijoille riittävästi aikaa valmistautua ja kehittää taitojaan ennen finaalivaihetta. Aikataulu huomioi myös sen, että semifinaali on välivaihe ennen finaalia ja tarjoaa kilpailijoille mahdollisuuden osoittaa osaamisensa edetäkseen kohti lopullista kilpailua. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon g.)

Finaali on nelipäiväinen tapahtuma, joka alkaa avajaisilla ja päättyy päättäjäisiin. Kilpailupäiviä on yhteensä kolme, ja niiden on tarkoitus kestää yhteensä 10-16 tuntia. Suunniteltaessa kilpailupäivien aikataulua on huomioitava useita näkökohtia, jotta kilpailijat voivat suoriutua tehtävistään hyvin ja heillä on mahdollisuus osallistua tapahtumaan kokonaisvaltaisesti. Ensinnäkin, kilpailijoiden suoritus-aikaa suunniteltaessa on tärkeää varmistaa, että aikaa on riittävästi tehtävän toteuttamiseen huolellisesti ja laadukkaasti. Kilpailijoiden on voitava näyttää osaamisensa, ja tämä edellyttää realistisen suoritusaikataulun luomista. Aikataulun suunnittelussa on otettava huomioon kilpailijoiden mahdollisuudet arvioida työnsä kokonaisvaltaisesti. Toiseksi, kilpailupäivien aikataulussa on huomioitava myös se, että kilpailijoilla on mahdollisuus tutustua kilpailuympäristöön ja että heillä on tarpeeksi aikaa valmistautua tehtäviinsä. Tämä varmistaa sen, että kilpailijat voivat tuntea olonsa mukavaksi ja valmiiksi suoriutumaan kilpailuista parhaalla mahdollisella tavalla. Kolmanneksi, on tärkeää ottaa huomioon myös vierailijoiden tarpeet. Finaalitapahtuman aikana on tarjottava nähtävää ja mielenkiintoista ohjelmaa, jotta vierailijat voivat nauttia koko tapahtuman ajan. Tämä voi sisältää erilaisia esityksiä, työnäytöksiä ja muita aktiviteetteja, jotka tekevät tapahtumasta monipuolisen ja houkuttelevan kaikille osallistujille. Näiden näkökohtien huomioiminen aikataulun suunnittelussa auttaa luomaan tasapainoisen ja toimivan kilpailutapahtuman, joka tarjoaa kilpailijoille mahdollisuuden loistaa, vierailijoille mielenkiintoisen kokemuksen ja kaikille osallistujille mielekkään ja antoisan tapahtuman. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon g.)

4.3 Eri moduulien aikataulut

Semifinaaleissa kilpailun kesto on yksi päivä, ja päivän aikana saa olla 2-4 moduulia. Kokemus on osoittanut, että 3 moduulia päivässä on optimaalinen määrä, jotta pisteetykset voidaan jakaa sopivasti, eikä kilpailijoille jää liikaa odottelua tai liian kiireinen aikataulu. Moduulien määrään vaikuttaa myös osallistujamäärä, ja niiden sisällöt suunnitellaan huomioiden kilpailutehtävien vaativuus ja luonne. Semifinaalin moduulien aikatauluun vaikuttavat erityisesti osallistujamäärä sekä moduulien sisältö. Esimerkiksi, onko kyseessä Fine Dining -tehtävä, joka vaatii enemmän valmistelu-aikaa, vai Bistro/Brasserie -tyylinen tehtävä, jossa esivalmistelu on lyhyempi. Näiden tekijöiden perusteella suunnitellaan moduulien aikataulu niin, että kilpailijoilla on riittävästi aikaa suoritua tehtävistä laadukkaasti. (Tarvainen 2024.)

Vuoden 2024 Semifinaalin moduulien aikataulu on suunniteltu seuraavasti:

- **Moduuli 1:** Kilpailuaika on 90 minuuttia, ja siihen liittyy 30 minuutin valmistelu-aika. Opiskelijalla on siis 30 minuuttia aikaa valmistella oma työpisteensä, ja varsinaisen kilpailu-osuuden kesto on 90 minuuttia.
- **Moduuli 2 :** Kirjallinen tehtävä, jossa kilpailijan on tutustuttava annettuun materiaaliin ja vastattava kymmeneen kysymykseen kirjallisesti. Tällaisen tehtävän suoritus-aika on yleensä noin 20-30 minuuttia.
- **Moduuli 3 :** Juomasekoitusten valmistaminen ja tarjoilu, jonka aikataulu on yleensä noin 20-30 minuuttia.

Aikataulu

Kilpailutehtäviin käytettävä aika on yhteensä 5h.

8.30–9.00 Ilmoittautuminen

9.00 Yleinen ohjeistus kilpailijoille ja kilpailuhoitajille

9.15 Moduuli 1 alkaa.

Moduuli 1. Bistron asiakaspalvelutehtävät 90 min + 30 min esivalmistelu

Moduuli 2. Baari tehtävä 20 min.

Moduuli 3. Kirjallinen tehtävä 20 min.

Lounas erillisen aikataulun mukaan.

15.30–16.00 Semifinaalipäivän päätös

Tehtävämoduulien laajuudet ja niihin käytettävissä oleva aika

Lajin kilpailutehtävien laajuus perustuu Ravintola- ja cateringalan perustutkinnon Tarjoilijan osaamisalan tutkinnon perusteisiin.

KUVA 10. Aikataulu (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon c)

Tällainen moduulien aikataulu varmistaa, että kilpailijat saavat mahdollisuuden näyttää taitonsa eri osa-alueilla ja kilpailu etenee sujuvasti ja tasapainoisesti.

Finaalissa moduulien määrä voi vaihdella, mutta Kansainvälisistä kilpailuista saadaan osviittaa rakenteeseen. Yleisesti ottaen kilpailuissa on tyypillisesti yksi moduuli per päivä. Kuitenkin kilpailutehtävien luonteen mukaan voi esiintyä tilanteita, joissa joillakin päivillä on kaksi moduulia, mikäli tehtävät ovat lyhyempiä. Finaalin moduulit ovat laajempia ja pitempikkestoisia verrattuna semifinaaleihin. Tämä antaa kilpailijoille mahdollisuuden syventyä tehtäviin perusteellisemmin ja osoittaa laajempaa osaamistaan. Moduulien sisältö ja kesto voivat vaihdella päivittäin kilpailutehtävien monimutkaisuuden ja vaativuuden mukaan. Kokonaisuudessaan finaalin vaiheen rakenne suunnitellaan huolellisesti, jotta se tarjoaa kilpailijoille tasapainoisen ja haastavan kokemuksen. Kilpailun järjestäjät ottavat huomioon kilpailutehtävien monimuotoisuuden, kilpailijoiden tarpeet sekä kilpailun arvioinnin ja seurannan. Finaalin päiväkohtainen moduulien määrä ja niiden laajuus muodostavat yhdessä kilpailijoiden taitojen monipuolisen testin ja tarjoavat mahdollisuuden näyttää osaamistaan monenlaisissa tilanteissa. (Tarvainen 2024.)

4.4 Tulosten julkistaminen

Semifinaalissa alustavat pisteytykset ilmoitetaan heti kilpailun päätyttyä vain kilpailijan huoltajalle. Kilpailija tai huoltaja ei saa tässä vaiheessa tietoon muiden kilpailijoiden pistemääriä. Kilpailijoilla on mahdollista tehdä vastalause, mikäli he kokevat että arvioinnissa on mahdollisesti virhe. Semifinaalit järjestetään yleensä useammalla paikkakunnalla ja siksi semifinaaleissa julkaistaan aina paikkakunta-kohtainen voittajakolmikko. Tulokset ovat tosin alustavia, koska on otettava huomioon vastalauseaika, joka on 1 vuorokausi. Kun semifinaalien osallistujien pisteet on saatu varmistettua ja finaaliin pääsevät valittu, täytyy finalistit julkaista vähintään 1,5kk ennen finaalia. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon g.)

Finaalin tehtävä/päiväkohtaiset pisteet ilmoitetaan kilpailuhuoltajalle ja kilpailijalle lajiaikataulun mukaan. Mikäli kilpailija ja kilpailuhuoltaja haluaa tehdä vastalauseen, tulee heidän tehdä se kyseistä kilpailupäivää seuraavaan päivään klo 12.00 mennessä. Viimeisen päivän vastalause on jätettävä viimeistään puoli tuntia tulosten julkistamisen jälkeen. Tämän jälkeen tulokset ovat virallisia. Voittajat ilmoitetaan lajialueella ja palkinnot jaetaan. Tuloksia ei saa julkaista missään ennen virallista palkintojen jakoa. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon g.)

4.5 Yleisön roolit

Taitaja-tapahtuma odottaa runsaasti kävijöitä, jotka koostuvat niin kouluista kuin yrityksistä. Tapahtuma on myös paikallisten keskuudessa kiinnostava, ja se houkuttelee paikallisia asukkaita osallistumaan ja tutustumaan eri kilpailulajeihin. Tarjoilija-lajissa on vuosittain osallistumismahdollisuus myös yleisölle, kun ennakkoon valitaan asiakkaat jokaiselle Tarjoilijalle. Kilpailumoduuleissa on suunniteltu otettavan mukaan ulkopuolisia asiakkaita, mikä lisää tapahtuman dynamiikkaa ja antaa kilpailijoille mahdollisuuden kohtaamiin asiakkaiden kanssa. Kun tarjoilijoille varataan omat asiakkaat, pyritään varmistamaan tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus kilpailutilanteessa. Asiakkaille saatetaan antaa tehtävä- ja tilauslista, jota heidän odotetaan noudattavan, vaikka tarjoilijat taituruudellaan pyrkisivätkin myymään laajemmin. Tämä varmistaa sen, että jokaiselle kilpailijalle luodaan samankaltaiset puitteet, ja arviointi perustuu heidän taitoihinsa eikä pelkästään asiakkaan valintoihin.

Taitaja-tapahtuma on enemmän kuin kilpailu; se tarjoaa mahdollisuuden kokea monipuolisesti eri lajeja ja voi toimia inspiraationa tulevalle ammatille. Tapahtuman monipuolisuus ja ammattitaitokilpailujen seuraaminen voivat auttaa osallistujia löytämään oman intohimonsa ja suunnan tulevalle urapolulle.

Yleisö luo ainutlaatuisen tunnelman kilpailupaikalla. He kannustavat, huutavat, taputtavat ja luovat yhdessä osallistujien kanssa jännittävän ilmapiirin. Yleisön reaktiot vaikuttavat myös kilpailijoiden suorituksiin. Yleisö elää mukana ja jakaa kokemuksiaan sosiaalisessa mediassa. Onnistuneessa tapahtumassa on tunnelma kohdallaan ja osallistujat viihtyvät. Osallistuja saa myös ajankäytölleen hyvää vastiketta ja saa tunteen, että hänen osallistuminen oli hyödyllistä. (Wallo & Häyrinen 2022, 133.)

Yleisönä käy paljon peruskoululaisia sekä ihmisiä, jotka miettivät ammatinvalintaa. Tapahtumaa voidaan ajatella oppimisen välineenä. Miten lajista luodaan mielenkiintoinen ja vetovoimainen jotta se tulee alalle pyrkivien opiskelijoiden oppimisintoa? Oppimistyyliä jaetaan aistijärjestelmien perusteella seuraaviin kolmeen luokkaan (Wallo & Häyrinen 2022, 147):

- Visuaalinen oppija, joka oppii kuvien, värien ja mielikuvan avulla
- Audiitiivinen oppija, joka oppii keskustelemalla, kuuntelemalla, kyselemällä ja tarinoiden avulla.
- Kinesiteettinen oppija, joka oppii tekemällä ja kokeilemalla ja hänelle käytännön kokemukset ovat tärkeitä.

Tämän vuoksi on erittäin tärkeää miettiä lajin moduulien suunnittelussa yleisön kokemusta ja siitä saatavaa hyötyä. Lajin kilpailuun kannattaa suunnitella näyttävyyttä mm ruoan liekityksen avulla, lisäksi on tärkeää että lajialueella on opas, joka kertoo yleisölle mitä tapahtuu ja mitä mahdollisuuksia ala tuo. Ihanteellista olisi myös, että yleisöllä on mahdollisuus kokeilla jotain kilpailussa tehtävänä olevaa tehtävää.

5 TEKNINEN VALMISTAUTUMINEN

5.1 Tavoitteiden asettaminen

Motivaatio ja sitoutuminen ovat keskeisiä tekijöitä, kun työskennellään oppilaan henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. On tärkeää varmistua siitä, että tavoitteet ovat linjassa oppilaan arvojen kanssa ja tuntuvat hänestä merkityksellisiltä. Tavoitteiden tulisi olla sellaisia, että oppilas asettaa ne itse, vaikka opettaja voi tukea tätä prosessia oikeilla kysymyksillä. Tavoitteiden selkiyttäminen, konkretisoiminen ja asettaminen sopivan haastaviksi auttavat oppilasta saavuttamaan ne (Kallio 2021, 127-128):

- **Aseta selkeitä tavoitteita:** Mieti, mitä haluat saavuttaa, ja perustele itsellesi, miksi se on henkilökohtaisesti merkityksellistä.
- **Jaa tavoitteet osatavoitteisiin:** Pilko suuret tavoitteet pienempiin askeliin, jotta niiden saavuttaminen tuntuu saavutettavalta.
- **Laadi toiminta- ja aikataulusuunnitelma:** Suunnittele, miten aiot edetä ja milloin tavoitteet tulisi saavuttaa.

Näin oppilas voi motivoitua ja sitoutua tavoitteidensa saavuttamiseen tehokkaasti.

Itse asetettu tavoite on voimakas työkalu, joka palvelee oppilasta parhaiten. Se ruokkii sisäistä motivaatiota, johtaen suurempaan iloon, sinnikkyYTEEN ja kasvavaan luovuuteen. Vaikeisiin tavoitteisiin pyrittäessä autonomian tunne nousee entistä merkittävämpään rooliin. Kun oppilas asettaa itse tavoitteensa, hän voi paremmin sitoutua niiden saavuttamiseen. Tavoitteiden asettamisen yhteydessä on hyödyllistä pohtia seuraavia kysymyksiä (Kallio 2021, 127-128):

- **Miksi tämä tavoite on tärkeä minulle?** Selvitä, miksi juuri tämä tavoite motivoi sinua. Mitä se merkitsee sinulle henkilökohtaisesti?
- **Miten tavoite liittyy arvoihini?** Tavoitteiden tulisi olla linjassa omien arvojesi kanssa.
- **Miten ja milloin aion saavuttaa tavoitteen?** Laadi konkreettinen suunnitelma ja aikataulu.

Nämä kysymykset auttavat hahmottamaan tavoitteen taustalla olevia ajatuksia ja motivoivat oppilasta kohti parempaa suoriutumista.

Oppilaan asettama tavoite voi olla välillä kaukana siitä, mitä opettaja mielessään tavoittelee. On kuitenkin tärkeää kunnioittaa oppilaan tavoitetta ja suhtautua siihen välietappina matkalla kohti suurempaa päämäärää. Vaikka se ei kulkisikaan suoraan opettajan suunnittelemaa polkua, se antaa oppilaalle mahdollisuuden vaikuttaa ja luoda itselleen merkityksellistä kokemusta. Tämä palvelee jatkossa niin tavoitetyöskentelyä kuin muutakin toimintaa, vahvistaen itseluottamusta, optimismin tunnetta ja sinnikkyyttä. (Kallio 2021, 127 - 128.)

Ammattitaitokilpailujen suosio on kasvanut lähivuosina ja kiinnostus ammattitaito- ja valmentautumiseen on noussut. Opettajat ovat tehneet huomion, että ohjaaminen ja valmentautuminen kilpailuihin lisää nuorten innostusta ja mielenkiintoa ja lisää ryhmän oppimista. Vaikka kisoihin osallistuisi vain muutama opiskelija, ovat muut opiskelijat innoissaan sparraamassa, assistenteina, arvioijina ja muuten

tsemppaamassa kisaan. Valmennuksien ja kilpailujen myötä, opettajat pystyvät luomaan yhteistyötä muiden oppilaitosten välillä ja näin ollen lisäämään näkökulmia oppimiseen. (Saarinen, H. 2010.)

Tampereen yliopiston ammattikasvatuksen teettämässä tutkimuksessa, haastateltiin ammatillisen huippuosaamisen World Skills -kilpailijoita, heidän vanhempiansa, valmentajiansa ja työelämän edustajia. Tutkimuksen tuloksien mukaan huippuosaajan ominaisuuksia ovat:

- stressinsietokyky (rauhallisuus, kylmähermoisuus)
- pitkäjänteisyys (tarkkuus, keskittymiskyky, määrätietoisuus, huolellisuus)
- kehityskyky (kädentaito, hahmotuskyky, ongelmanratkaisukyky, nopeus)
- kilpailuhalu (kunnianhimo)
- kiinnostus työhön
- sosiaalisuus
- ajankäytön hallinta (järjestelmällisyys).

Edellä mainitut ovat yleisiä ominaisuuksia ammattitaitokilpailuissa. Toki ammattialasta johtuen tiettyjen ominaisuuksien piirre korostuu. (Saarinen 2010.)

Henkinen valmentautuminen on olennainen osa kilpailijoiden valmistautumista. Se keskittyy psyykkisten ominaisuuksien kehittämiseen ja auttaa valmennettavaa saavuttamaan parhaan mahdollisen suorituskyvyn. Tässä on yhteenveto henkisen valmentautumisen keskeisistä osa-alueista:

- **Itseluottamuksen kehittäminen:** Tämä on tärkeää, jotta kilpailija voi luottaa omiin kykyihinsä ja suoriutua paineen alla.
- **Tavoitteiden asettaminen:** Selkeät tavoitteet auttavat motivoitumaan ja keskittymään olennaiseen.
- **Hengitysharjoittelu:** Oikea hengitys vaikuttaa suorituskykyyn ja auttaa hallitsemaan stressiä.
- **Rentoutumisharjoittelu:** Stressinhallinta ja rentoutuminen ovat tärkeitä kilpailutilanteissa.
- **Mielikuvaharjoittelu:** Kuvittele itsesi onnistuneena ja voittajana – tämä voi parantaa suoritusta.
- **Vireystilan säätelyn harjoittelu:** Tasapaino levon ja aktiivisuuden välillä on avainasemassa.
- **Keskittymiskyvyn kehittäminen:** Kyky keskittyä olennaiseen auttaa suoriutumaan paremmin.

Henkinen valmentautuminen vaatii yksilöllistä analyysia kilpailulajin vaatimuksista ja valmennettavan ominaisuuksista. Tämän perusteella laaditaan henkilökohtainen ohjelma koko valmennuskaudelle.

Fyysinen valmentautuminen puolestaan sisältää seuraavat aihealueet:

- **Koordinaationhallintataidot**
- **Lihaskunto**
- **Hapen kuljetuselinten kunto**
- **Liikkuvuus ja elastisuus**

- **Nopeus ja ketteryys**
- **Lihahuolto**
- **Kilpailuaikainen ravinto ja nestetasapaino**

Nämä fyysisen valmentautumisen sisällöt tulee myös huomioida valmennusohjelmissa. On tärkeää, että sekä henkinen että fyysinen valmentautuminen tukevat toisiaan, jotta kilpailijat voi saavuttaa parhaan mahdollisen suorituskyvyn. (Saarinen 2010.)

Jokaisella kilpailijalla on omat tavoitteet kilpailulle. Oikeastaan jokaisella on tavoite voittaa, mutta se ei ole pääasia eikä missään nimessä saa ajatella, että voitto tai ei mitään. Monelle kilpailijalle on tavoitteena kokea kilpailu ja sen tuoma jännitys tai ammattitaidon syventyminen. Kilpailijan on tärkeää tiedostaa jo Taitaja-matkallaan mitä muuta hän tavoittelee kilpailulta, kuin tietysti finaalivoittoa tai kolmikkoon pääsyä. Kannattaa miettiä tavoitteet mitä jokainen sieltä kisapaikalta hakee, näin opiskelija pystyy jo valmistautumaan siihen, että jos se pettymys tulee ja sijoitus jää hänille, hän voi ajatella saavuttaneensa jo paljon. Hän oppii itsestään matkan aikana paljon, miten hän suoriutuu jännittävistä ja stressaavista tilanteista, kuinka hän toimii paineen alla. Onko tavoitteena pelkästään kokemus kisaamisesta ja hakea intoa ensivuoteen. Kannattaa muistuttaa kilpailijaa siitä, että voitto ei ole se pääasia. Myöhemmin tässä opinnäytetyössä paneudun aiheeseen, Taitaja-kilpailijat työelämässä. Tässä osiossa haastatellaan entistä kilpailijaa ja hän kertoo mitkä olivat hänen tavoitteet, millainen oli Taitaja-matka, mitä hän oppi kisoissa ja mitä hyötyä kisaamisesta on työelämään.

Tavoitteiden asettamisessa ja kilpailuun valmistautumisessa on hyvä muistaa myös kanssakilpailijoiden tuki. Mikäli semifinaalissa kilpailee samasta koulusta useampi opiskelija samassa lajissa kannattaa ajatella, että kun ryhmällä on yhteiset tavoitteet ja jokainen tietää toistensa osaamisalueet, synnyttää se positiivisen tunteen. Jokainen voi oppia toiselta ja vahvistaa näin omaa suorittamista. Jokainen haluaa auttaa toisia selviytymään. Erilaisten kykyjen ja osaamisten avulla hyötyvät jokainen kilpailija. (Hellström, Johnson, Leppilampi & Sahlberg 2015, 99.)

5.2 Taitaja-tapahtuman kilpailutehtävä

Lajin kilpailutehtävä pohjautuu ravintola- ja catering- alan perustutkintoon. Kilpailun tehtäviä peilaan tarjoilijan kiitettävän tason vaatimuksiin. Ravintola- ja cateringalan perustutkinnon asiakaspalvelun osaamisalan tarjoilijan osaamisalueet on selkeästi listattu Taitaja-sivustolla. Kilpailutehtävissä otetaan huomioon nämä osaamisalueet, ja niitä tarkastellaan suhteessa ravintola- ja cateringalan perustutkinnon osaamisalueisiin. Näihin osaamisalueisiin kuuluvat asiakaspalvelu ja myynti, annosruokien ja juomien tarjoilu, à la carte -tarjoilu, juomien myynti- ja tarjoilu, tilaus- ja juhlatarjoilu sekä kahvilapalvelut. (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon d.)

Valmentajan ja valmennettavan on tärkeää perehtyä jo hyvissä ajoin edellisvuosien tehtäviin ja harjoitella niiden perusteella, ennen kuin kisatehtävää julkaistaan. Valmennuksessa on tärkeää huomioida myös mahdolliset muutokset ja harjoitella niitä käytännössä, jotta kilpailussa tilanteen tullen, ei tulisi jäätyksiä. (Saarinen 2010.)

Taitaja 2024 sivustolla, tarjoilija 504-lajin kuvauksessa kuvataan kilpailulajia seuraavasti (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon d):

Tarjoilija toimii kilpailujen aikana asiakaspalvelutehtävissä erilaisin liikeideoin toimivissa ravintoloissa. Hän osaa kunnostaa asiakastiloja sekä esitellä, myydä ja tarjoilla asiakkaille tuotteita ja palveluja eri tarjoilutapoja käyttäen. Hän osaa ottaa huomioon yksittäisiä asiakkaita ja asiakasryhmiä sekä tekee yhteistyötä keittiöhenkilökunnan sekä muiden tarjoilijoiden kanssa. Tarjoilija palvelee kotimaisia ja kansainvälisiä asiakkaita ja hän toimii vastuullisesti sekä aktiivisesti huomioiden erilaisten asiakkaiden tarpeet. Hän noudattaa työskennellessään anniskelu- ja hygieniamääräyksiä sekä ottaa huomioon kestävän kehityksen toimintaperiaatteet.

Kilpailijan taitovaatimuksiksi on kirjattu hyvän ystävällisen palvelun hallitseminen, aktiivinen asiakaslähtöinen myyntityö, palveluetiketin mukaisesti toimiminen, ravintolasalin kunnostaminen (kattaminen, erilaiset liinoitustavat ja lautasliinataitosten hallitseminen), perustarjoilutaidot (tarjottimen sujuva käyttö, lautasten kantaminen), eri ruokien tarjoilutekniikoiden hallinta, myynnin rekisteröinti, juomien tuotetietous ja juomien tarjoilu, ruoan ja juomien yhdistäminen, juomasuosituksot, yleisimpien juomasekoitusten ja erikoiskahvien valmistaminen sekä tarjoilu, hygieniaosaaminen sekä puhtas ja siisti työympäristö, kokoustarjoilun hoitaminen, ruokien viimeistely salissa (liekitys, paloittelu, annostelu), oman työn suunnittelu ja organisointi, palveluprosessin sujuva hallinta sekä tilanneherkkyys ja joutuisuus, sosiaaliset taidot ja kommunikointikyky erilaisten asiakkaiden kanssa, kyky toimia yhteistyössä muiden kanssa, ongelmanratkaisukyky, toisen kotimaisen kielen ja englannin kielen perustaidot, henkilökohtainen olemus, ryhti, liikkuminen, työn ergonomia, yrittäjyyden, kestävän kehityksen, työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden huomioon ottaminen, käyttää sosiaalisen median kanavia. (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon d.)

Kaikki edellä mainitut ovat taitoja, joita kilpailijan tulee omata ja nämä tulevatkin perustutkinnossa opittua. Tietenkin taitaja matkalle lähtevä opiskelija pystyy vaikuttamaan oppimiseensa valinnaisten aineiden valinnoilla. Esimerkiksi huippuosaajana toimiminen 15 osaamispistettä, joka luo hyvää pohjaa ammattitaitokisaamiseen.

Itse kilpailutehtävään paneutuessa ja moduuleita läpi käytäessä on hyvä lukea kilpailutehtävä monen kertaan läpi sekä harjoitella sitä useaan otteeseen. Tässä haluan käyttää esimerkkinä semifinaalitehtävää, joka oli Taitaja2024 kisoissa. Taitaja 2024 kisoissa Semifinaalitehtävä kuvattiin seuraavalla tavalla.

Moduuli 1. Bistro-ravintolan asiakaspalvelu ja tarjoilu

Kasvisruokiin erikoistunut bistro, jossa asiakkaiden huomioiminen ja toiminnan riipeys ovat avainasemassa. Ravintola toimii kestävän kehityksen periaatteella. Kilpailija esittelee, suosittelee, myy ja tarjoilee ravintolan liikeidean mukaisia ruokia ja juomia asiakkaille. Palvelu on rennolla otteella asiakkaat henkilökohtaisesti huomioivaa, kohteliasta ja ystävällistä myös kansainvälisille asiakkaille. Vastuullisuus on huomioitu kaikissa valinnoissa.

Ravintolan asiakaspöydät ovat 2-4 hlö:n pöytiä. Kilpailija esittelee, suosittelee, myy ja tarjoilee ravintolan liikeidean mukaisia ruokia ja juomia asiakkaille. Liikeidean mukaisesti pöydissä on ennakoon katettuna vain vesilasi ja kertakäyttöiset lautasliinat. Pöydissä on lisäksi somiste, suola ja pippuri sekä paperiset pöytätabletit.

Kilpailija toimii ravintolan asiakaspalvelutehtävissä. Kilpailija on pukeutunut asianmukaiseen ja liikeideaan sopivaan työvaatetukseen. Ulkoinen olemus on huoliteltu. Hänellä on mukanaan tarjoilijan työvarusteet. Hän ottaa vastaan asiakkaat ja ohjaa heidät pöytään. Hän esittelee tuotteet ja ottaa vastaan asiakkaiden tilaukset. Kilpailija huolehtii, että kate on asiakkaan tilauksen mukainen. Hän tarjoilee ruokia ja juomia sekä huolehtii asiakaspöytien ja tilojen siisteydestä.

Asiakkaat tilaavat ruoat ja juomat paikan päällä ravintolan listalta. Tarjoilutapana on lautastarjoilu. Ruokien kanssa tarjoillaan leipää ja levitettä. Kilpailuaika 90 min + 30 min esivalmistelut.

KUVA 11. Moduuli 1 tehtäväänanto (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e.)

Tehtävän kuvauksessa annetaan opiskelijoille mahdollisuus tutustua kyseisen bistron myytävään menuun. Tämä tarjoaa opiskelijoille arvokkaan tilaisuuden perehtyä tarkemmin tarjolla oleviin raaka-aineisiin ja pohtia potentiaalisia juomavaihtoehtoja kunkin annoksen kylkeen. On hyvä myös harjoitella gastronomisia sanoja, koska asiakas niitä mahdollisesti kysyy ja tällöin ne ovat myös hyvin todennäköisesti arvioitava kohde. Samalla opiskelijat voivat harjoitella erilaisia pöytä katteita, mikä auttaa välttämään tarpeettomia virheitä itse kilpailutilanteessa.

Alla on esitetty kyseisen tehtävän menu ja siihen liittyvät juomat:

*ALKURUOAT**Tomaatti- tartar, friteerattua tattaria ja rosmariinikreemiä**Punajuuricarpaccio, pikkelöityä mustaherukkaa ja pekaanipähkinää**Savusellerikeittoa, yrttiöljyä ja juuressipsejä**PÄÄRUOAT**Hernefalafelit, tabouleh ja minttukreemiä**Friteerattua kvinoa, curry-kukkakaalipyrettä ja timjamijoqurttia**Myskikurpitsarisottoa, Halloum-juustoa ja versosalaattia**JÄLKIRUOAT**Uuniomenaa ja Crème anglaise**Puolukka-frangipane, maitojäätelöä ja kinuskia**Suklaakakkua, vadelmasorbettia ja valkosuklaamurua**JUOMAKSI:**Lähdevesi**Kivennäisvesi**Olut**Valkoviini**Punaviini**Suodatinkahvi/Haudutettu tee**60 pistettä***KUVA 12. Moduuli 1 menu (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e)**

Kisoissa on hyvin yleistä, että yksi moduuleista on kirjallinen. Tähän kisaajat ovat pystyneet ennakkoon jo hiukan treenaamaan ja opiskelemaan annetun ohjeistuksen perusteella. Kyseessä voi olla vaikkapa viini, joka on tietyltä alueelta ja täytyy opiskella sen piirteitä sekä yhdistettävyyttä erilaisiin ruokiin tai vaikkapa, kuinka osaat esitellä viinin asiakkaalle. Taitaja 2024 kisoissa kirjallinen tehtävä on työturvallisuuteen liittyvä ja on mahtavaa, että kilpailijat pääsevät tutustumaan kyseiseen materiaaliin. Seuraavassa esimerkissä halutaan tuoda esille taitaja 2024 kisojen semifinaalin tehtävän moduuli 2.

Moduulin 2. tehtävänä on kirjallinen tehtävä ja aiheena on hotelli- ja ravintola alan työturvallisuus. Tehtävä on kuvattu Taitaja 2024 sivuilla seuraavanlaisesti.

Kilpailijan tehtävänä on perehtyä etukäteen työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin sekä työsuojelun yhteistoiminnan toteuttamiseen ja edistämiseen hotelli- ja ravintola-alan työpaikoilla, tutustumalla työturvallisuuskeskuksen julkaisemaan hotellin ja ravintolan työturvallisuusoppaan lukuihin:

– *Työtapaturmien ja vahinkojen ehkäisy*

– *Kuormitus*

Aineisto:

[Hotellin-ja-ravintolan-tyoturvallisuus_202227.pdf \(ttk.fi\)](#)

10 pistettä

KUVA 13. Tehtävän moduulit ja arviointikriteerit (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e)

Semifinaalin moduuleissa on yleensä aina yksi baariosio, joka asettaa kilpailijalle haastetta. Baariosiossa kilpailijalle annetaan etukäteen tiedoksi muutama juomasekoitus, joita hänen tulee harjoitella ja muistaa ulkoa kilpailutilanteessa. Tämän osion harjoitteluun on hyvä kuulua aluksi teoreettinen harjoittelu eri juomasekoitusten rakenteista ja ainesosista. Kun ainesosat ovat hallussa teoriassa, on olennaista harjoitella juomasekoituksia käytännössä.

Harjoittelussa keskitytään kaikkiin vaiheisiin raaka-aineiden käsittelystä valmistustapoihin, koristeiden lisäämiseen ja ennen kaikkea hygieniaan. Kilpailijan on tärkeää pystyä selittämään vaihe vaiheelta tuomareille, mitä hän juuri tekee kilpailutilanteessa. Kun perusasiat sujuvat sujuvasti, on aika kiinnittää huomiota omaan esiintymiseen, käden liikkeisiin ja mahdollisesti opetella muutamia "nice to know" -tietoja, joita voi jakaa tilanteessa tuomareille. Näin kilpailija voi tuoda esille omaa persoonallisuuttaan ja ammattitaitoaan entistä vakuuttavammin kilpailun aikana.

Esimerkiksi haluttiin ottaa tähän vuoden Taitaja2024 vuoden semifinaalin tehtävän moduuli 3.

Kilpailija valmistaa baarissa tai vastaavanlaisessa tilassa asiakkaille kaksi samaa juomasekoitusta ennakoon annetusta 5 juomasekoituksen listasta. Hän huolehtii, että työpisteessä on tarvittavat välineet ja raaka-aineet juomasekoitusten valmistamista varten. Kilpailija käyttää oikeita työtapoja, -välineitä ja raaka-aineita. Hän esittelee raaka-aineet ja valmiit juomasekoitukset. Kilpailija siistii työpisteen.

Margarita

5 cl Tequila 100% Agave

2 cl Triple Sec

2 cl tuorepuristettua limemehua

Valmistustapa: ravistetaan

Lasi: cocktail

Koriste: lasiin ½ suolareunus ja limelohko

Negroni

3 cl Gin

3 cl Camparia

3 cl punaista vermuttia

Valmistustapa: rakennetaan/hämmennetään

Lasi: Old fashioned

Koriste: puolikas appelsiinin siivu tai vaihtoehtoisesti appelsiinin kuoripala

Whiskey Sour

4 cl Bourbon whisky

2-3 cl tuorepuristettua sitruunamehua

1-2 cl sokeriliemi

1-2 cl kananmunan valkuaista (vapaavalintainen)

Valmistustapa: ravistetaan

Lasi: Sour-lasi (ilman jäitä) / Old fashioned-lasi (jäiden kera)

Koriste: puolikas appelsiinin siivu ja Maraschino-kirsikka tai vaihtoehtoisesti appelsiinin kuoripala

Mojito

4 cl vaaleaa rommia

Puolikas lime lohkoina

2 tl ruokosokeria

10 mintun lehteä

Soodavettä

Valmistustapa: murskaus, rakentaminen

Lasi: Highball-lasi

Koriste: Mintuntupsu ja limen siivu

Limoncello Spritzer

4 cl Limoncelloa

10 cl Prosecco

Soodavettä

Valmistus: rakennetaan

Lasi: viinilasi

Koriste: sitruunan viipale ja mintun oksa

30 pistettä

KUVA 14. Juomasekoitukset (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e)

5.3 Työvälineet ja laitteet

Semifinaaleihin ja finaaliin valmistauduttaessa julkaistaan kilpailutehtävän lisäksi myös kilpailuissa käytettävä välineistö ja se, mitä kilpailijan tulee itse tuoda mukanaan. Tämä tieto sisältää yksityiskohdat kilpailualueen varustuksesta, kuten pöydän koon ja käytettävissä olevat tarvikkeet. Esimerkiksi Taitaja 2024 semifinaaleissa ilmoitetut materiaalit ja laitteet näyttävät seuraavalta:

Materiaalit ja laitteet

- asiakaspöydät ja -tuolit
- kaikille yhteinen apupöytäpiste
- kertakäyttöiset lautasliinat
- ruokailuvälineet
- lautaset
- lasisto
- tarjoiluvälineet ja tarvittavat tarjoiluastiat
- pöytäsomiste
- baarivälineistö, alkoholimitat, ravistimet
- kahvi- ja teekupit.

KUVA 15. Työvälineet ja laitteet (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e.)

On erittäin tärkeää tietää, millaisia servettejä kilpailuissa käytetään. Kangasservetit ja kertakäyttöiset lautasliinat käyttäytyvät eri tavoin, ja harjoiteltu taittelu ei välttämättä onnistu samalla tavalla eri materiaalilla. Siksi annettu tieto käytetystä materiaalista on olennaista harjoittelun kannalta. Tieto servettien materiaalista mahdollistaa kilpailijoiden harjoittelun ja valmistautumisen realistisemmin. He voivat sovittaa taittelutekniikoitaan ja -tyylejään etukäteen sen perusteella, millaisia servettejä kilpailuissa käytetään. Tämä varmistaa sen, että kilpailijat ovat valmiita kohtaamaan kilpailutilanteen ja voivat sopeutua nopeasti erilaisiin materiaaleihin ja olosuhteisiin. Tällainen tieto on pieni mutta tärkeä osa kokonaisvaltaista valmistautumista kilpailuihin, ja se voi tehdä eron onnistuneen suorituksen ja haasteiden välillä kilpailutilanteessa.

Kilpailupaikalla olevan materiaalin lisäksi on määriteltävä myös mitä kilpailijan täytyy ottaa mukaan kilpailupaikalle. Tässä esimerkki Taitaja 2024 semifinaalin mukaan otettavista tarvikkeista.

Käytännön ohjeita

Kilpailija tuo tullessaan:

- Henkilökortin, ajokortin tms. henkilöllisyyden todistamiseksi (myös KELA-kortti kelpaa)
- Tarjoilijan työasu (oman oppilaitoksen työasu)
- Tarjoilukäsineet
- Viinipullonavaaja
- Kynä
- Pieni lehtiö
- Tulitikut

Kilpailija ei saa tuoda mukanaan mitään mitta- tai apuvälineitä kattamis- tai tarjoiluvaihetta varten. Henkilökohtaiset puhelimet ja älylaitteet jätetään kilpailun ajaksi erillissäilytykseen/hooltajille.

KUVA 16. Käytännön ohjeet semifinaaliin (Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e)

Kilpailija saa myös henkilökohtaisen assistentin tapahtuman ajaksi. Assistentti on se joka auttaa kilpailijaa ns. juoksevilla asioissa ja toimii tarvittaessa tukena. Assistentin on hyvä olla perillä tapahtuman kulusta ja alueesta sekä itse kilpailutehtävästä ja omista rajoista. Assistenteille annetaan hyvissä ajoin perehdytystä ja viimeistään maanantaina rakennuspäivänä assistenteille pidetään perehdytystilaisuus. Sen kesto on tunnin tai parin mittainen. Tarkoituksenmukaista on että jokainen, joka osallistuu jollain tavalla kisapäivien tapahtumiin, osallistuu perehdytykseen. Perehdytystilaisuudessa on tärkeää käydä läpi koko tapahtuma, sen tavoite, kohderyhmä, aikataulut, ilmoittautumistilanne, esitykset, tarjoilut, saniteetti- sekä lepotilojen paikat, turvallisuusasiat jne. Ideana on varmistaa tapahtuma avustajien ja assistenttien tietämys ja näin helpotetaan heidän työtään ja vuorovaikutusta kilpailijan välillä. (Wallo & Häyrinen 2022, 280.)

5.4 Kilpailujärjestäjän tuki kilpailijan huoltajalle

Joukkueenjohtajille järjestetään yleisesti Taitaja-toimiston toimesta kerran kuukaudessa infotilaisuuksia, joihin voivat osallistua kaikki lajit. Lisäksi jokaiselle lajille järjestetään omat kilpailuhuoltajien infotilaisuudet. Tarjoilija-lajissa on vakiintunut käytäntö järjestää kaksi infotilaisuutta ennen semifinaalia ja toinen ennen finaalia.

Ensimmäinen info pyritään järjestämään pian ennen joulua, heti semifinaali-ilmoittautumisen sulkeututtua ja kun tiedetään, ketkä osallistuvat semifinaaliin. Infossa kilpailuhuoltajat voivat esittää erilaisia kysymyksiä tehtäviin liittyen ja samalla pyytää esimerkiksi tarkennuksia tehtäviin. Tämä tarjoaa joukkueenjohtajille ja kilpailuhuoltajille mahdollisuuden saada lisätietoa ja selvennystä kilpailutehtäviin, mikä edistää valmistautumista kilpailutilanteeseen.

Taitaja2024 ensimmäinen huoltajien info pidettiin 20.12.2023 ja palaverissa käytiin läpi päivän aikataulu, kilpailijamäärät ja sijoittelu semifinaalipaikkakunnille, moduulit ja niiden sisällöt sekä arvioinnin laadulliset ja määrälliset jakaumat. Lopuksi huoltajilla oli mahdollisuus kysyä kysymyksiä tehtäviin liittyen.

6 VALMENTAJAN JA ASIANTUNTIJAN TUKI

6.1 Valmentajan rooli

Tarvainen (2024) on toiminut monta vuotta valmentajana Taitaja-, Euroopanmestaruus-, Pohjoismaidenmestaruus- sekä Maailmanmestaruuskilpailuissa ja hänen mielestään valmentajan rooli on monipuolinen ja vastuullinen. Vaatii taitoa tasapainotella kilpailijan henkisen ja fyysisen jaksamisen sekä osaamisen kanssa. Valmentajan tehtävänä on tunnistaa kilpailijan vahvuudet ja vahvistaa niitä entisestään. Samalla heikkouksia pyritään minimoimaan, jotta löydetään optimaalinen osaaminen. Eriyisen tärkeää on huomioida, kun kilpailijat ovat usein nuoria että valmentaja ottaa merkittävän roolin heidän elämässään. Valmentaja toimii kasvattajana ja tukena kilpailijan matkalla. Usein myös perhe ja tukijoukot ovat mukana tukemassa ja valmentaja saa palautetta monilta tahoilta. Onneksi suurin osa palautteesta on ollut positiivista, mikä tekee valmentajan työstä palkitsevaa. (Tarvainen 2024.)

Tarvaisen (2024) mielestä hyvä valmentaja ymmärtää kilpailijan tarpeet ja tavoitteet. Hän toimii valmentajana sekä kannustajana ja apuna ammattitaidon hankkimisessa. Hyvän valmentajan tärkein ominaisuus on kyky aistia, miten kilpailumatka kannattaa kulkea. Jokainen kilpailija oppii eri tavoin: toiset tarvitsevat näyttämistä, toiset tekemistä ja kolmannet sanomista. Valmentajan tehtävänä on tunnistaa nämä erilaiset oppimistavat ja soveltaa niitä oikein. Hän vaatii huippusuorituksia, mutta myös ymmärtää, että oppiminen on prosessi, joka vaatii kärsivällisyyttä ja yksilöllistä lähestymistapaa. Hyvä valmentaja ei vain ohjaa, vaan myös inspiroi ja auttaa kilpailijaa löytämään oman polkunsu menestykseen. (Tarvainen 2024.)

Saarisen (2010, 20 - 25) kirjassa kerrotaan, että on tärkeää, että valmentajalla on aito kiinnostus ja innostus omaa alaansa ja valmennusta kohtaan. Monipuolinen ammattitaito ja kehittämishalu, sosiaalisuutta, pitkäjänteisyyttä ja kilpailunhalua. Valmentajan täytyy olla hyvä kuuntelija, osattava viestiä selkeästi ja hänen on kyettävä rakentamaan itsensä ja valmennettavansa välille avoin ja luottamuksellinen yhteistyösuhde. Valmennuksessa on tärkeää huomioida kilpailijan osaaminen ja suunnitella tehtävät ja valmennus sen mukaan. (Saarinen 2010, 20 – 25.)

Tia Isokorpi (Julkaisuaika tuntematon) mainitsee tekstissä Ammatillinen kasvu huippuosaamiseen valmentautumisessa, että huippuosaamiseen valmentautuminen on tavoitteellista ja pitkäkestoista. Huippuosaamisen ja ammatillisen kehityksen tarkoituksena on se että opiskelija kasvaa ammatillisesti, voi hyvin ja voimaantuu sekä koulutuksen aikana ja myöhemmin työelämässä.

Oppiminen on arvokasta ja mielekästä, kun se liittyy positiivisiin kokemuksiin ja iloon. Hyvinvointi ja ammatillinen osaaminen kulkevat käsi kädessä. Opiskelijoiden tulee olla tietoisia omasta toiminnastaan ja lisätä hallinnantunnetta itsestään, opiskelusta ja elämästä yleisesti. Tavoitteena on myös kehittää ammatillista osaamista ja kasvua, jotta opiskelijat voivat asettaa itselleen positiivisia tavoitteita, löytää omia voimavarojaan ja soveltaa kykyjään tarpeidensa mukaisesti. (Erola 2024.)

Ammatillinen kasvu ja kehittyminen liittyy henkisten ominaisuuksien kehittämiseen ja pyrkimykseen jatkuvasti parantaa omaa toimintaa. Opettajan tulisi sisäistää ohjauksensa sisällöt ja elää ne läpi.

Ammatillinen kasvu tukee henkistä kehitystä ja persoonallisuuden kehittymistä. Se on myös opettajan oma kasvuprosessi, ja jokainen opiskelija voi opettaa opettajaa. Ammatillinen kasvu on itsensä tutkimista ihmisenä, opettajana ja ohjaajana, ja se voi myös liittyä ammattitaitovalmentajuuteen. Kasvuprosessi merkitsee itsetuntemuksen lisääntymistä, omien vahvuuksien voimistamista ja ennen kaikkea uskallusta kohdata omia kasvuhaasteita. Tällöin opettaja voi paremmin kohdata myös opiskelijat. (Erola 2024.)

6.2 Asiantuntijoiden antama palaute

Tarvainen (2024) kertoo että asiantuntijoiden antama palaute kilpailijoille ja valmentajille on merkittävässä roolissa. Vaikka kilpailujen arviointikriteerit perustuvat tutkinnon perusteisiin, niiden tavoitteena on silti kilpailuosaamisen arviointi. Valitettavasti kilpailun ja työelämän osaamisen välillä ei aina ole suoraa yhteyttä. Työelämässä vaadittava osaaminen voi poiketa kilpailujen vaatimuksista. Kilpailijoiden on usein suoriuduttava monenlaisista liikeideoista, kun taas työelämässä keskitytään yleensä yhteen liikeideaan. Asiantuntijatuomareiden antama palaute on arvokasta, mutta he saattavat tarkastella asioita eri näkökulmasta kuin kilpailijat. Kannattaa kuunnella positiivista palautetta ja ottaa se mukaan tulevaan työskentelyyn. Kehittämiskohteet voivat kuitenkin vaihdella, ja niitä on tärkeää tarkastella sekä kilpailu- että työelämän näkökulmasta. Kilpailijoiden on löydettävä oma ammatillinen osaamisensa ja ymmärrettävä, että kasvu tekee heistä huippuosaajia. (Tarvainen 2024)

Silvennoinen & Tilli (2017, 6) mainitsee kirjassaan, että palautteen antamisen tavoitteena on monipuolinen ja merkityksellinen. Se voi vaikuttaa toisen toimintaan monin eri tavoin.

- **Lisätä hyväksi havaittua toimintaa:** Positiivinen palaute voi vahvistaa ja kannustaa henkilöä jatkamaan hyvää työtä. Se voi myös lisätä motivaatiota ja itsevarmuutta.
- **Vähentää epätoivottua toimintaa:** Rakentava palaute voi auttaa korjaamaan virheitä tai parantamaan heikkoja kohtia. Se voi olla ohjaavaa ja auttaa henkilöä välttämään haitallista käytöstä.
- **Ohjata yhteisten arvojen mukaiseen toimintaan:** Palaute voi olla suuntaa antavaa ja auttaa henkilöä toimimaan organisaation arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.
- **Havaita kehittämiskohteita:** Hyvin annettu palaute voi auttaa toista näkemään omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Se voi tarjota konkreettisia ehdotuksia parannuksiin.
- **Kehittää osaamista ja toimintatapoja:** Palaute voi olla oppimisen väline. Se voi auttaa henkilöä kasvamaan ammatillisesti ja kehittämään taitojaan.
- **Vahvistaa keskinäistä suhdetta ja yhteistyötä:** Rakentava palaute voi luoda luottamusta ja ymmärrystä. Se voi myös auttaa tiimin jäseniä toimimaan paremmin yhdessä.
- **Havaita toiminnan vaikutus tiimiin ja koko työyhteisöön:** Palaute voi auttaa ymmärtämään, miten yksilön toiminta vaikuttaa laajemmin organisaatioon. Se voi olla siltä yksilön ja yhteisen menestyksen välillä.

Joten, hyvin annettu palaute on voimakas työkalu, joka voi vaikuttaa moniin ulottuvuuksiin työyhteisössä. On tärkeää antaa sitä kunnioittavasti ja rakentavasti, jotta se todella tukee yhteistä kasvua ja menestystä. (Silvennoinen & Tilli 2017, 6.)

Myönteisen palautteen vastaanottaminen voi olla haastavaa monille kilpailijoille. Ihmisen aivot ovat taipuvaisia kiinnittämään enemmän huomiota negatiivisiin asioihin kuin positiivisiin. Jokaisella on

oma tapansa ottaa vastaan kehuja, kiitoksia ja kannustusta. Kun kilpailija saa myönteistä palautetta, hän yleensä tuntee ylpeyttä onnistuneesta suorituksesta. Myönteisyys voi myös kohottaa itsetuntoa. On tärkeää ymmärtää, että jokaisen elämänkokemukset vaikuttavat siihen, miten hän suhtautuu myönteiseen palautteeseen. Esimerkiksi jos henkilö ei ole saanut lapsuudessa ja nuoruudessa juurikaan myönteistä palautetta, voi olla vaikeampaa vastaanottaa sitä myöhemminkään. (Silvennoinen & Tilli 2017, 87.)

Valmentautumisen eri vaiheissa on hyvä testata edistymistä oikeilla asiakkailla. Asiakkaiksi kannattaa valita erilaisia alan ammattilaisia. On tärkeää, että ei tyydy pelkästään valmentajan näkemyksiin, koska valmentajan ja kilpailijan yhteistyö saattaa olla niin tiivistä, että pienet virheet jäävät huomiomatta. Kannattaa olla avoin palautteille ja ottaa jokainen kritiikki vastaan ja kehittää toimintaa.

Kilpailutilanteessa kilpailija saa asiantuntijoilta ja tuomareilta palautetta aina kisan päättyessä. Jokainen saa henkilökohtaisesti palautteen ja se käydään läpi huolella. Kilpailutilanne saattaa olla niin jännittävä ja varsinkin kilpailun jälkeinen aika saattaa mennä sumussa, joten on hyvä jos mukana ollut huoltaja/valmentaja kirjaa ylös kaikki asiantuntijoiden palautteet. Seuraavaan kisaan valmistauduttaessa on hyvä vielä muistutella edellisien kilpailujen palautteita.

Palautteen tulee olla oikea-aikaista, rohkaisevaa, uskottavaa, luovaa, kehittävää ja monipuolista (Saarinen, 2010).

6.3 Yhteistyö valmentajan ja kilpailijan välillä

Lehtori Tarvainen (2024) kuvailee, että valmentajana yhteistyön luomisessa keskeistä on luottamuksen rakentaminen. Yhteistyö voi syntyä pikkuhiljaa, erityisesti kun toimii kilpailijan opettajana ja mentorina ennen kilpailuvalmentajaksi ryhtymistä. Luottamus on yhteistyön perusta ja sitä rakennetaan keskinäisellä hyvällä yhteistyöllä. Kun kyseessä on oman oppilaitoksen kilpailijoiden kouluttaminen, yhteistyö kehittyy luonnollisesti. Kun taas valmentaa kilpailijoita eri koulutuksen järjestäjien tapahtumissa, yhteistyö rakentuu yhteisissä tapaamisissa ja keskusteluissa. Yhteistyön rakentamisessa apuna on laaja verkosto, johon kuuluvat valmentajat, entiset kilpailijat ja muut tukijat. Yhteistyö syntyy pienissä teoissa, kun ollaan aidosti läsnä ja opetellaan tuntemaan toisiaan. Tärkeää on tietää kilpailijan matkan eri vaiheet, kuten uupumisen ja innostumisen hetket, jotta voidaan tukea heitä parhaalla mahdollisella tavalla heidän kilpailutiellään. Kilpailutilanteessa on myös tärkeää muistaa, että vaikka kilpailu on intensiivistä ja jokainen pyrkii parhaaseen suoritukseen, se ei saa heikentää yhteistyötä ja kunnioitusta muiden kilpailijoiden ja valmentajien välillä. Kilpailu on aina kilpailua, mutta hyvässä hengessä käyty kilpailu voi myös vahvistaa yhteisöä ja luoda uusia mahdollisuuksia yhteistyölle. (Tarvainen 2024)

Lehtori Vartiainen (2024) mainitsee, että hyvä yhteistyö edellyttää toimivaa henkilökemialla. Valmentajan ja valmennettavan on toimittava yhdessä saavuttaakseen yhteiset tavoitteet, esimerkiksi maailmanmestaruuden. Valmennettavan on voitava luottaa valmentajaansa. Valmentajan tulee olla asiantuntija, joka jatkuvasti kehittää osaamistaan ja tietää, miten valmennettavaa ohjataan kohti tavoitetta. Valmentajan on tarjottava selkeät ohjeet ja askelmerkit, jotta valmennettava voi edetä tavoitteeseen. Valmentajan kokemus ja yhteistyö muiden valmentajien ja kilpailijoiden kanssa ovat arvok-

kaita. Hyvät suhteet ja verkostoituminen tukevat valmennustyötä. Valmentajan on kyettävä antamaan kehittävä palautetta ilman pelkoa loukkaamisesta. Samalla on tärkeää tuntea valmennettavaa, jotta osaa käsitellä häntä oikein. Valmentajan tulee tukea valmennettavaa niin hyvinä kuin huonoinakin päivinä. Positiivinen ilmapiiri ja tuki ovat tärkeitä. Valmennuksessa kannattaa hyödyntää monipuolisia menetelmiä saavuttaakseen parhaat tulokset. (Vartiainen 2024.)

Luottamuksen herättäminen onnistuu sillä, että on varma itsestäsi ja osaamisestasi. Opettaja on tietysti auktoriteettiasemassa ja vastuussa mutta tärkeää on olla samaan aikaan myös avoin ja kiinnostunut nuoresta ja hänen tavoistaan. Palautteen antamisessa on tärkeää, että nuori ymmärtää palautteen antamisen auttavan häntä ja Ville kehottaakin kokeilemaan sandwich-menetelmää, jossa annetaan ensin positiivinen palaute sitten korjaava ja viimeiseksi jotain positiivista. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon n.)

Yhteistyön sujuvuuden määrittämiseksi ihanneltilanne olisi sellainen, jossa on ymmärrys ja selkeys kilpailijan ja valmentajan työskentelytavoista ja aikuinen olisi se kypsempi ja tarkkailevampi osapuoli.

Skills Finlandin sivustolla on huippuosaamisen opehuone materiaali ja sisältönä saavutettavissa oli eräänlainen mielenkiintoinen haastattelu. Tämä haastattelu tarjoaa valmentajille arvokkaita vinkkejä tuleviin kilpailuihin valmistautumiseen. Konsultti ja psykologi Ville Rantalainen jakaa näkemyksiään aiheesta "Näin opin tuntemaan nuoren ja herätän luottamusta".

On ensisijaisen tärkeää luoda ajan kanssa yhteys nuoreen kilpailijaan. Rentous ei ole ristiriidassa ammattitaidon tai aikuisen aseman kanssa. Kilpailijan lähtökohdat ja mieltymykset on otettava huomioon, kun suhdetta nuoreen rakennetaan. Näin voidaan luoda luottamusta ja tukea kilpailijaa parhaalla mahdollisella tavalla. (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon n.)

Huippu-osaamisen opehuoneen materiaaleihin on koottu tiivis paketti viidestä faktasta, kuinka opitaan tuntemaan nuori ja herättämään luottamusta (ks. Kuva 17).

Miten opin tuntemaan nuoren ja herätän luottamusta?

Viisi faktaa:

1. Mitä?

Nuoren tuntemaan oppimiseen kannattaa panostaa. Ole avoin, rehellinen ja tunnista, minkälaisesta persoonasta on kysymys.

2. Miten?

Etsitään yhteinen, luonteva tapa toimia. Hyväksyminen on tie eteenpäin. Nuoren tulisi saada kasvaa turvallisessa yhteistyössä, jossa hän uskaltaa ilmaista itseään.

3. Kuinka?

Kiinnostus ja avoimuus nuoren työskentelytavoille rajojen vetämisen kanssa on opettajan asia. Positiivinen palaute saa sisältää myös korjaavaa palautetta. Pääasia on, että ollaan plussalla.

4. Mitä tavoitellaan?

Molempipuolista ymmärrystä työskentelytavoista hyvällä keskusteluyhteydellä.

Sovitään yhteisesti odotuksista ja niihin sitoutumisesta.

5. Miten aloitan?

Luottamusta rakennetaan jo ensimmäisestä kohtaamisesta.

Kohtaa nuori arvostaen ja omana itsenäsi. Yhteinen taival on iloinen asia molemmille.

6.4 Tuki pettymyksen hetkellä

Skills Finlandin sivustolla käsitellään ansiokkaasti aihetta ”tuki pettymyksen hetkellä”. On erittäin tärkeää, että tällainen aihe otetaan puheeksi ja huomioidaan sen tarpeellisuus. Koulutuspäällikkö Anu Kilku ja palvelupäällikkö Katja Uotila Ammattiopisto Livestä jakavat haastattelussa omat kokemuksensa ja vinkkinsä siitä, miten nuoren pettymyksiä tulisi käsitellä.

Ensimmäisenä aiheena käsiteltiin sitä, kuinka kohdata nuori, joka on pettymyksen vallassa. On erittäin tärkeää, että kohtaava henkilö on empaattinen ja avoin. Nuoren tunteita ei saa koskaan vähentää. Pettymys voi tuntua nuoresta loputtomalta, mutta on tärkeää muistuttaa, että ajan myötä tunne häviää ja siitä pääsee pikkuhiljaa yli. Läsnaolo on avainasemassa ja kohtaajan on oltava aidosti läsnä sekä kuunneltava nuoren tunteita.

Entä, kun tunnekuuhu on jo tasoittunut, kuinka siitä tulisi edetä? Anu ja Katja muistuttavat, että on tärkeää käydä tunnekuuhun helpotuttua läpi kilpailutilannetta, mikä tilanne tai pettymys aiheutti pettymyksen tunteen ja myös sen että hyviäkin asioita on tapahtunut. On tärkeää, että nuorille tuo ilmi sen, että pettymyksetkin ovat arvokkaita kokemuksia ja ne valmentavat itsensä tuntemukseen. Anu ja Katja muistuttavat myös, että on tärkeää käydä ennakkoon opiskelijoiden huolia läpi, jotta voidaan keskustella niistä avoimesti. Se helpottaa opiskelijaa huomattavasti, kun hän pääsee kertomaan, että häntä jännittää ja saattaa näin jopa itse hälventää jännitystä kun pystyy sen sanoittamaan ja tuomaan ilmi. (Kilku & Uotila 2023.)

Skills Finland on luonut 5 vinkkiä, kuinka tukea nuorta pettymyksen hetkellä muistilistan. Vinkit on koottu Marko Varjoksen haastattelusta. Marko Varjos on toiminut pitkään lehtorina ja osallistunut moniin WorldSkills- ja EuroSkills-kilpailuihin (Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon n.).

Miten tuen nuorta pettymyksen hetkellä?

Viisi faktaa:

1. Mitä?

Läsnaolon merkitys on tärkeä, kun nuori on pettymyksen murtama. Tunnista ja huomaa myös se nuori, joka ei pettymystään näytä.

Kaikki tunteet ovat sallittuja suuttumuksesta sulkeutumiseen.

2. Miten?

Ensireaktion jälkeen käydään tapahtunut läpi ja korostetaan samaan aikaan syntyneitä onnistumisia. Kuuntelemalla luot turvallisuuden tunnetta.

Vältä vähättelyä kuten esimerkiksi ”Se nyt oli vain tämä kerta”.

3. Kuinka?

Opetellaan yhdessä pettymyksen käsittelyä. Saa harmittaa, mutta sitten mennään eteenpäin. Ohjaa nuoren energiaa pois murheesta ryppemisestä.

4. Mitä tavoitellaan?

Kykyä kohdata ja käsitellä pettymyksiä jatkossakin. Ne kuuluvat elämään.

Ylläpidä positiivisuutta oppimisen tiellä.

5. Miten aloitan?

Vahvista empatiataitoja vastaanottamaan pettymyksen suuruus nuoren elämässä. Älä provosoidu, vaikka kohtaisit uhoa tai Hällävälä-asennetta.

Rakenna luottamuksen iloista ilmapiiriä.

7 TAITAJA-KILPAILIJAT TYÖELÄMÄSSÄ

Opinnäytetyössä pyrittiin ehdottomasti tuomaan esille myös entisen kilpailijan näkökulmat ja kokemukset kisamatkasta. Suora palaute ja kokemus entiseltä opiskelijalta saavat eri tavalla kiinnostuksen ja intohimon heräämään uusissa opiskelijoissa, jotka tavoittelevat Taitaja tapahtuman kisaan lähtemistä. Haastattelut olivat yksi painoarvoltaan tärkeimmistä osista tässä työssä, ja siksi ne on sisällytetty tekstiin eikä vain liitetiedostona.

Haastattelu

Laura Tikkanen 28, Kuopio

Hotelli-, ravintola-, ja catering alan perustutkinnon sekä lukion käynyt baarimestarin erikoisammattitutkinnon ja majoitus-, ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnon suorittanut ravintola-alan ammattilainen. Työskentelen tällä hetkellä ravintolapäällikkönä kuopiolaisessa a la carte ravintolassa, jonka liikeideaa täydentää kokous-, ja juhlapalvelut sekä iltaravintolan ohjelmistotarjonta.

Ammatillisten opintojen aikana (vuosina 2013-2016) edustin Savon Ammattiopistoa ja Suomea erilaisissa ravintolapalvelujen ammattitaito kilpailuissa. Taitaja semit, Pari tarjoilun SM-kilpailut (x2), Worldskills- karsinnat, Worldskills Sao Paulo 2015, Pohjoismaiden mestaruus kilpailut 2016.

Kilpailukokemusta on karttunut myös ammatillisten opintojen jälkeen Suomen baarimestarien ja kannattajien kerhon (FBSK) kilpailuista mm. nuorten baarimestareiden kilpailu, SM-karsinnat sekä sponsori kilpailuista kuten Monin Cup 2022 sekä Teeling Cocktail competition.

Kuinka voit hyödyntää Taitaja-matkaa työelämässä?

Taitaja-matkasta kannattaa kertoa tulevalle työnantajalle. Tämä kertoo halusta kehittyä ammatillisesti sekä kiinnostuksesta alaa kohtaan. Työnhakuun osallistuu paljon nuoria, joiden työmoraali on kyseenalainen. Taitaja meriitti työhakemuksessa herättää ehdottomasti mielenkiintoa rekrytointivaiheessa.

Taitaja-kilpailuissa pääset myös syventymään kilpailuvalmennuksen kautta erilaisiin ravintola liikeideoihin. Kilpailujen myötä kilpailijalla saattaa olla taskussaan kokemusta bistrosta fine diningiin ja bankettitarjoilusta baaritarjoiluun. Moniosaajat ovat alalla hyvässä asemassa työllistymisen kannalta.

Taitajista on mahdollista saada työelämää edistäviä verkostoja. Kilpailut järjestetään yleensä eri paikkakunnalla, joten mahdollisuus harjoittelu-, tai työpaikka kontakteille on taattu.

Tutustuminen myös oman paikkakunnan alan vaikuttajiin on uralla askel eteenpäin.

Työelämässä tulee vastaan ongelmanratkaisutilanteita ja paineensietokykyä mitataan monessa kohtaa. Kilpailutilanteet harjoittavat tulevaan psyykkiseen kuormitukseen, vaikka teknisesti kilpailutehtävät saattavat erota työelämästä.

Miten sinun taidot kehittyivät kilpailun myötä?

Kilpailujen aikana paineen alla työskennellessä omiin taitoihin tulee joka kerta lisää varmuutta.

Tekniset taidot harjaantuivat huimasti harjoitteluun kuuluvien toistojen myötä.

Kilpailujen aikana pääsee näkemään myös oman tasonsa verrattuna muihin alan opiskelijoihin. Taidot kehittyvät silloin kuin näkee muiden kilpailijoiden tekemistä.

Tässä omalla kohdalla kehittyi myös taito olla välittämättä liikaa kuinka toiset kilpailijat suoriutuu tehtävistään. Alkuun olin luonnollisesti epävarma omasta osaamisestani. Kilpailutilanteissa seurasin muita ja pohdin teenkö itse oikein vai väärin. Keskittyminen oli muiden tekemisessä, ei omassa. Kun tiedostin tämän, harjoittelin lisää. Seuraavalla kerralla luotin omaan tekemiseen ja huomioin muut kansakilpailijat normaaliin ystävälliseen tapaan. En kuitenkaan keskittynyt heidän kisasuorituksiin. Asiakaspalvelutilanteissa koin pääseväni ns. työn flow-tilaan, jossa ei ympäröivästä maailmasta tiedä tuon tai vaallista. On vain asiakkaat ja työtehtävät, jotka tulee suorittaa oman osaamisen parhaalla tasolla.

Saitko luotua Yhteistyö-kuvioita ja verkostoitumisia kilpailun aikana?

Ravintolapalvelujen lajiperheessä ei kilpailla koskaan yksin, vaikkakin moni kisa on yksilökilpailu. Verkostoituminen on väistämätöntä ja kuuluu ehdottomasti yhteen alan ja lajin parhaimpiin puoliin.

Tuomarit saattavat olla tulevia työnantajia tai yhteistyökumppaneita. Kilpailija kollegat voivat olla tulevia työtovereita. Ikinä et tiedä kehen tulet tulevaisuudessa törmäämään tai keneltä pyydät apua. Ystävällisellä ja iloisella ulosannilla jää varmasti monen mieleen.

Vastaus siis kyllä! Tuttuja löytyy ympäri maan, joilta voisin kysyä suosituksia alaan liittyvistä asioista.

Lisäksi yhteistyökumppanuuksien kautta minulla on edelleen käytössä työvälineitä ja vaatetusta, jotka ovat antaneet mahdollisuuden jatkaa ja kehittää kilpailu-uraa myös ammattiopintojen jälkeen.

Mitkä ovat sinun vinkit jännittäviin kilpailutilanteisiin?

Kilpailuihin täytyy harjoitella, niin tekniikkaa kuin mentaali puolta. Toistojen kautta saat varmuutta tekemiseen. Minulle mielikuvaharjoittelu on auttanut ja auttaa edelleen psyykkisen jännityksen lieventämiseen.

Esimerkiksi ennen nukkumaan menoa kertasin reseptiikkaa tai työjärjestystä. Jos pääsin loppuun asti check-listassa, aloitin alusta kunnes nukahdin. Monet presentaatiot ja puheet on myös kirjoitettu ensi ylös, sen jälkeen nauhoitettu ja luettu vielä peilin edessä ennen H-hetkeä. Itselle puhuminen äänen lisää itsevarmuutta ennen jännittävää presentaatiota, varsinkin jos esitys pidetään vieraalla kielellä.

Rutiinit kilpailuihin harjoittellessa ja niiden noudattaminen kilpailutilanteissa auttavat myös jännitykseen. Valmistaudu kuitenkin muutokseen. Kilpailutilanteissa tulee yleensä aina jotain muuttujia. Ravintolapalvelulajeissa ongelmaratkaisu taidot korostuvat.

Onneksi jännittävässä tilanteissa ei olla yksi, vaan paikalla on muitakin joita jännittää yhtä paljon, ellei enemmän. Vertaistukea löytyy aivan varmasti.

Fyysisen jännityksen lieventämiseen keinot ovat hyvin yksilöllisiä.

Monelle jännitys aiheuttaa pahoinvointia. Itselleni ruoka ei maistunut samaan tapaan kuin normaalisti. Pitkien päivien ja keskittymiskykyä vaativien suoritusten aikana on kuitenkin huolehdittava energiansaannista. Minulle valmistautuminen alkoi jo edellisenä päivänä.

Tankkasin normaalia enemmän energiaa "varastoon" esimerkiksi muutamalla hyvää oloa tuovalla herkulla. Kilpailupäivänä söin kevyen aamupalan ja tauoilla yritin muistaa juoda vettä. Taukotiloissa yritin syödä pieniä määriä järjestäjän tarjoamia eväitä, mutta yleensä mikään ei maistunut. Nestemäiset energiageelit tai veteen sekoitettavat jauheet ovat minun vinkki, ettei virta lopu kesken kilpailun. Käsien tärinään on myös täsmä vinkki, hiero käsiäsi yhteen ennen kisatilanetta! Pintaverenkierto vahvistuu ja huomaat että ote on vakaampi.

Ovatko työnantajat arvostaneet taitaja-kilpailun läpikäymistä?

Omat työnantajani ovat arvostaneet kilpailuvalmennusta osana ammattitaidon kehittämistä.

Useampi kollegani on myös käynyt opiskeluaikoina kilpailuvalmennuksessa ja harjoittelun kautta päätyneet töihin.

Oma urapolkuni on kulkenut tarjoilijasta, baarimestariksi ja vuoropäälliköistä ravintolapäälliköksi.

Uskon, että Taitaja semifinaaleihin osallistuminen on ollut minun ammatillisen urani "siitä se ajatus sitten lähti" - hetki.

Itse työnantajan edustajana arvostan myös nuoria opiskelijoita, jotka ylittävät omat ennakkoluulot ja lähtevät rohkeasti kokeilemaan ja kehittämään ammattitaitoaan Taitaja-kilpailuihin.

8 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on monipuolinen työmuoto, joka tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Tämä voi ilmentyä eri tavoin riippuen aihepiiristä ja koulutusasteesta. Opinnäytetyön muoto voi vaihdella, ja se voi olla tutkimuksellinen, toiminnallinen, päiväkirjamuotoinen, portfoliomuotoinen tai artikkelimuotoinen. Jokaisessa muodossa on omat rakenteensa, mutta kaikkiin töihin kuuluvat lähdeluettelo ja mahdolliset liitteet. Opinnäytetyössä on tärkeää huomioida myös eettisyys ja tutkimusmenetelmät. (Vilka & Airaksinen 2004, 9.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä. Tavoitteena oli suunnitella Taitajavalmennuksen käsikirja Tarjoilija-lajiin. Käsikirja itsessään palvelisi opiskelijoita, joilla on kiinnostus/mielenkiinto Taitaja tapahtumasta ja kisaamisesta. Käsikirjan tietopohjana toimi opinnäytetyön raportti, jota voi hyödyntää opettajat, valmentajat, huoltajat tai muuten vaan Taitaja-tapahtumasta kiinnostuneet ihmiset.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä olisi suositeltavaa, että sille löydetään toimeksiantaja. Toimeksiantajan kautta pystytään näyttämään osaamista paljon laajemmin ja hyödyntämään sitä myöhemmin työllistymistarkoituksiin. Toimeksiannettu opinnäytetyö luo myös paremmin suhteita ja auttaa kehittämään omaa taitoa työelämässä ja harjoittelemaan innovatiivisuutta. (Vilka & Airaksinen 2004, 16.) Tälle opinnäytetyölle toimeksiantajaksi saatiin Savon koulutuskuntayhtymä. Toimeksiantajan kanssa yhteistyö oli helppoa, koska lähestyvä Taitaja 2024 olisi Savon ammattiopiston organisoima. Tämän työn punaiseksi langaksi kehittyi Taitaja-tapahtuma ja siihen suunniteltava Tarjoilija lajin käsikirja. Käsikirjaa suunniteltaessa toivottiin että se osaltaan pystyy edistämään ravintola-alan veto-voimaisuutta.

Opinnäytetyöprosessin taustalla tehtiin opinnäytetyöpäiväkirjaa, joka on henkilökohtainen dokumentointi opinnäytetyöprosessista. Se voi olla sanallisessa tai kuvallisessa muodossa – tai molemmissa. Päiväkirja toimii ikään kuin muistina ja auttaa tallentamaan ja seuraamaan prosessin etenemistä. Opinnäytetyöprosessi on laaja ja pitkäkestoinen, ja loppuvaiheessa voi olla haastavaa muistaa, mitä päätöksiä alussa tehtiin. Opinnäytetyöraportti toiminnallisesta tuotoksesta ja sen valmistautumisesta perustuu näihin muistiinpanoihin. Siksi on tärkeää, että kirjataan ylös ja dokumentoidaan huolellisesti, mitä tehdään ja miten. (Vilka & Airaksinen 2004, 19.) Tässä opinnäytetyössä päiväkirjaa pidettiin alusta asti Word-pohjalle. Apuna toimi myös visuaalisempi suunnitelma (kuva 19) Miro-kaavista.

8.1 Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmät

Opinnäytetyön aineistokeruumenetelmät ovat keskeinen osa tutkimusprosessia. Aineiston kerääminen vaatii huolellista suunnittelua ja pohdintaa. Tässä yhteydessä on tärkeää miettiä, miten aineistoa kerätään, millaisilla menetelmillä ja millä tavoin. Alla esitellään erilaisia aineistokeruumenetelmiä (Opinkirjo kehittämiskeskus julkaisuaika tuntematon):

- **Haastattelut:** Haastattelut voivat olla strukturoituja tai avoimia. Strukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat valmiiksi määritellyjä, kun taas avoimessa haastattelussa keskustelu voi vapaammin kulkea. Haastattelujen suunnittelussa on tärkeää miettiä, miten saadaan luotettavaa ja relevanttia tietoa.
- **Havainnointi:** Havainnointi on menetelmä, jossa tutkija tarkkailee ja kirjaa ylös ilmiöitä tai tapahtumia. Havainnointi voi olla osallistuvaa tai ulkopuolista. Esimerkiksi luokkahuoneessa tapahtuvaa opetusta voidaan havainnoida.
- **Valmiit aineistot:** Joskus on mahdollista käyttää valmiita aineistoja, kuten tilastotietoa tai aiempia tutkimuksia. Tällöin on tärkeää valita luotettava ja relevantti aineistolähde.
- **Kirjallisuuskatsaukset:** Kirjallisuuskatsauksessa tutkitaan aiempaa kirjallisuutta ja koostetaan siitä tietoa. Tämä voi olla hyödyllinen menetelmä esimerkiksi teoreettisen viitekehysten rakentamisessa.

Opinnäytetyössä on käytetty aineistona erilaista painettua kirjallisuutta. Taitaja- ja Skills Finland -aiheisia tietolähteitä on haettu verkkosivustoilta sekä Taitaja-tapahtuman kokouksista ja lajipalaverista. Haastattelua on käytetty yhtenä tärkeimpänä aineistonkeruu menetelmänä ja sen pohjalta saadaan paras kokemusasiantuntija näkemys tuleville kisaajille. Haastatteluissa ovat osansa antaneet niin entiset kilpailijat, kuin nykyiset valmentajat.

8.2 Työn eettisyys ja johdonmukaisuus

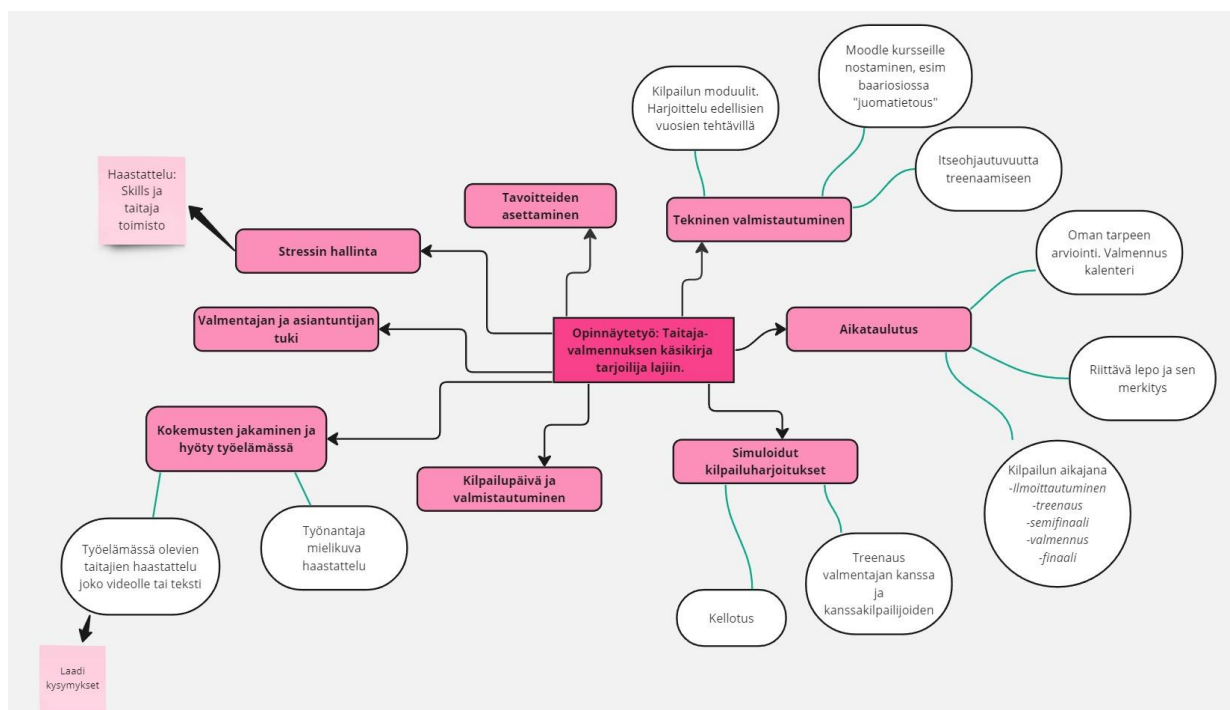
Opinnäytetyössä tapahtuman tietopohjana käytettiin paljon lähteitä tapahtuman sivustolta, joten lähteiden alkuperä on hyvin luotettava. Lähde sivustoina toimivat Skills Finland Ry:n sivut, Taitaja 2024 ja Taitaja2023 sivustot sekä kilpailun sääntöjä referoitaessa lähteenä käytettiin Taitaja säännöt käsikirjaa. Opinnäytetyön kehitysvaiheissa lähteitä on haettu oppikirjallisuudesta mm liittyen valmentamiseen ja yhteistyön onnistuvuuteen sekä tapahtuman organisoinnin kehitykseen.

Opinnäytetyö kävi Skills Finlandilla luettavana ja tarkistettavana asioiden oikeellisuuden takaamiseksi ja valmennustyöhön liittyen työ luetutetaan valmentajilla. On tärkeää, että opinnäyteraportti sekä käsikirja vastaavat oikeudenmukaisuutta, koska tavoitteena on, että työtä voi hyödyntää oppimisen materiaalina. Mikäli lähdemateriaali oli vanhentunutta, jätettiin materiaali suosiolla käyttämättä. Mikäli lähteenä käytin tietoa, jolla on mahdollisuus vanhentua parissa vuodessa, mutta erittäin oleellista nyt, kirjasin raporttiin vuosiluvun, jota se koskee. Kuten esimerkiksi kappaleessa 3.3 Kilpailualueet Taitaja-tapahtumassa, tapahtuman järjestelyt muuttuvat vuosittain, mutta on oleellista kertoa esimerkkejä tapahtuman organisoinnista.

Opinnäytetyön pohjana ja raportin rakennuksen alkuvaiheella hyödynnettiin lajiohjausryhmästä saatua tietoa. Tietoa lisättiin tutkiessa tapahtuman sivuja sekä sääntöjä.

9 KÄSIKIRJAN TOTEUTUS

Käsikirjan toteutus alkoi huolellisella suunnittelulla ja rajaamisella sekä teorian kirjoittamisella. Käsikirjan pitäisi olla sellainen, että se ei ole liian pitkä, jotta opiskelija jaksaa sen lukea, lisäksi sen pitäisi olla opiskelija ystävällinen, sellainen että se on selkeää ja ymmärrettävää. Suunnitelmaa ja ideointia lähdettiin hahmoittelemaan Miro-alustalle (Kuva 19. Opinnäytetyön suunnittelu Miro ohjelmalla. Maija Valta) . Tämä suunnitelma oli myös osa opinnäytetyön päiväkirjaa.

KUVA 19. Opinnäytetyön suunnittelu Miro-ohjelmalla.

Kun idea sisällöstä alkoi pikkuhiljaa olemaan valmis ja saatiin kokonaisuus aikaiseksi, täytyi miettiä mille alustalle halutaan käsikirja toteuttaa. Perus Word tiedostomuoto oli ehdottomasti pois suljettu, koska siihen ei saanut luotua tarpeeksi visuaalista ilmettä. Myös Moodlen- sähköistä oppimislustaa mietittiin, mutta käsikirjaa olisi pystytty hyödyntämään vain yhden organisaation sisällä. Käsikirjan olisi oltava sellainen, jota pystyy hyödyntämään niin selaimessa kuin paperisena versiona ja sen olisi oltava tarpeeksi mielenkiintoinen ja visuaalinen. Käsikirjan pohjaksi valikoitui Canva. Canva on graafinen suunnitteluohjelma ja verkkopalvelu, joka mahdollistaa käyttäjilleen erilaisten graafisten sisältöjen, kuten julisteiden, esitteiden, sosiaalisen median viestien ja logojen, luomisen helposti ja intuitiivisesti.

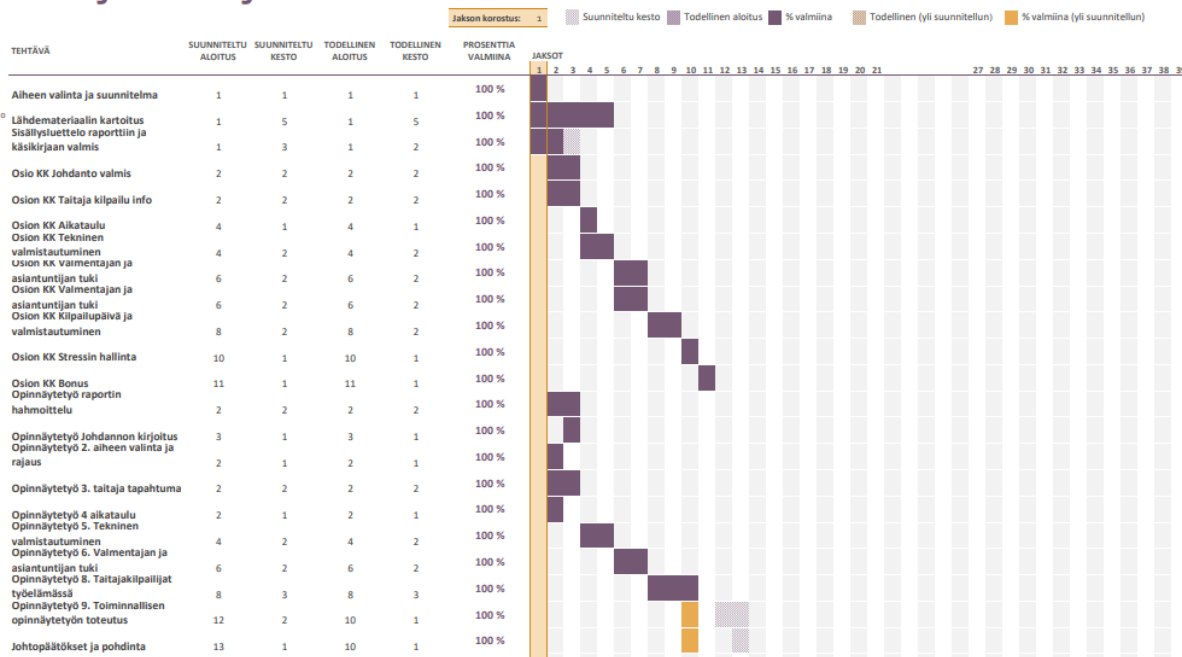
Taitaja valmennuksen käsikirja on suunniteltu sinulle, joka mietit millainen taitaja kisa on tai olet jo saanut kipinän kisaan osallistumisesta. Pääset tämän käsikirjan avulla tutustumaan Taitaja-matkaan ja saat vinkkejä alkumetreiltä aina kisan jälkeisiin hetkiin. Bonuksena pääset kurkistamaan myös konkareiden taitajamatkaa ja millaista työelämässä on ollut entisenä taitaja kisaajana.

KUVA 20. Taitaja valmennuksen käsikirja Tarjoilija-lajiin. Maija Valta

Opinnäytetyön ja käsikirjan aikataulun laadinta oli luontevinta tehdä GANTT-kaaviolla (Kuva 21. Taitaja käsikirjan aikataulusuunnitelma. Maija Valta). GANTT:iin kirjattiin opinnäytetyön ja käsikirjan eri vaiheet ja niille aikataulu. Gantt-kaavio on visuaalinen työkalu projektihallintaan. Se esittää projektin tehtävät vaaka-akselilla ajan suhteen ja pystyakselilla kuvataan tehtävien kestoa. Gantt-kaavio auttaa projektin aikataulun ja etenemisen seurannassa, resurssien hallinnassa ja tehtävien ajoituksessa.

Taitaja käsikirjan aikataulusuunnitelma

KUVA 21. Taitaja käsikirjan aikataulusuunnitelma.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa pohditaan opinnäytetyön johtopäätöksiä sekä hyödynnettävyyttä. Opinnäytetyönä syntyi teoriaosuuden raportti, jota voivat hyödyntää Taitaja-tapahtumasta kiinnostuneet opettajat, valmentajat sekä huoltajat, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta Taitajista. Raportin pohjalta koottiin Tarjoilija valmennuksen käsikirja, jota voivat vuorostaan hyödyntää opiskelijat, jotka ovat kiinnostuneita Taitaja-kisoista. Raportissa kuvataan Taitaja-tapahtumaa laajasti tärkeimmiltä osa-alueilta ja näiden tietojen pohjalta saa hyvän käsityksen esimerkiksi lajivastaavan toiminnasta. Itse tarjoilijalajin käsikirja päädyttiin tuottamaan Canva-alustalla monikäyttöisyytensä vuoksi. Käsikirjaa pystyy näin ollen hyödyntämään selainversion lisäksi myös tulosteena. Käsikirja on helppolukuinen ja miellyttävä paketti opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneet Taitaja-tapahtumasta.

Taitaja tapahtumasta ja sen pääorganisaatiosta Skills Finlandista oli runsaasti tietoa saatavilla sekä monipuolisia opinnäytetöitä, mutta tällä hetkellä puutteellisena koettiin tarjoilija-lajin kilpailun veto-voimaisuutta lisäävä materiaali, jota ei ollut.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys, eli tavoite saavutettiin. Tuloksena toiminnalliselle opinnäytetyölle syntyi käsikirja Taitaja-kisoihin osallistuvalla. Lisäksi Taitaja-kisoista saatiin dokumentoitua koottu teoriapaketti eri toimijoille. Opinnäytetyön raportin teoriaosuus kiinnostu Skills Finlandia ja heidän mielestä se oli kattava ja sitä voisi hyödyntää tulevien Taitaja-organisaatioiden koulutukseen. Myös osio Yhteistyökumppanit, saivat kehuja ja he aikovat hyödyntää myös näitä jatkossa. Käsikirja puolestaan sai kehuja visuaalisesta ilmeestä ja selkeästä ulosannista.

11 POHDINTA

Kokemukseni tämän opinnäytetyön parissa on rikastuttanut osaamistani merkittävästi, erityisesti toimiessani tarjoilijalajin yhtenä lajivastaavana Taitaja 2024 -tapahtumassa. Uskon, että tämä opinnäytetyö tarjoaa vankan pohjan myös tuleville opiskelijoiden valmennusprojekteilleni. Tutkimusmateriaalit, joita olen käyttänyt, ovat olleet äärimmäisen hyödyllisiä, ja entisen kilpailijan näkemykset ovat rikastuttaneet projektiani merkittävästi.

Kirjoittaessani tätä opinnäytetyötä, toivoin sen olevan tarpeellinen myös tulevaisuudessa, eikä vain ohimenevä projekti. Tavoitteenani on, että tästä työstä tulisi kattava opas, jota jokainen tarjoilijalajista kiinnostunut opiskelija voisi hyödyntää valmennuksessaan. Tarkoitukseni on luoda käsikirja, joka kantaa opiskelijaa läpi valmennuksen ja tarjoaa käytännön vinkkejä sekä syvällistä ymmärrystä alasta.

Projektin edetessä tuli selväksi, kuinka kiehtovaa ja antoisaa on etsiä tietoa eri lähteistä. Aluksi lähdemateriaalin kerääminen saattoi tuntua hieman haastavalta, mutta päästyäni vauhtiin huomasin, miten etsiminen muuttui mielenkiintoiseksi ja innostavaksi. Löysin runsaasti erilaista materiaalia, johon on tarkoitus palata myöhemmin. Tulevaisuudessa kynnys lähdemateriaalin etsimiseen erilaisiin projekteihin on varmasti pienempi, ja pystyn kokoamaan siitä kattavampia kokonaisuuksia.

Opinnäytetyön projektinhallinta ja aikataulutukset sujuivat erinomaisesti, ja pysyin hyvin aikataulussa. Tärkein oppi tästä työstä oli ymmärtää, ettei johtopäätöksiä kannata tehdä ennen riittävän taustatiedon keräämistä ja näkemyksen muodostamista. Toinen tärkeä oppi oli varasuunnitelmien merkitys, erityisesti silloin kun tutkitaan ihmisiä. Opinnäytetyön haastatteluissa kohtasin haasteita entisten kilpailijoiden haastatteluiden suhteen, mutta lopulta yksi kattava haastattelu oli parempi kuin monta pintapuolista. Jos aloittaisin vastaavan projektin uudelleen muutaman vuoden päästä, haluaisin syventyä vielä syvällisemmin alalla oleviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Työssä on käytetty seuraavia tekoälyjä:

ChatGPT 2024. OpenAI. GPT-3.5. Käytetty kielentarkistukseen ja sisällysluettelon laatimiseen, Tammi-kuu-huhtikuu 2024. <https://chat.openai.com>.

Ja

Copilot. Käytetty kielentarkistukseen, Helmi-Huhtikuu 2024. <https://copilot.microsoft.com/?culture=en-us&country=us>.

LÄHTEET

Eerola, T. 2013. Kohti Ammatillista huippuosaamista. Ammattitaitokilpailut – ammatillisen koulutuksen kehittämisen välineenä. HAMKin e-julkaisuja 9/2013. Hämeen ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/56363/HAMK_Kohti_huippuosaamista_FIN_2013_ekirja.pdf?sequence=3&isAllowed=y. Viitattu 10.2.2024.

Hellström, Johnson, Leppilampi & Sahlberg 2015. Yhdessä oppiminen. Yhteistoiminnallisuuden käytäntö ja periaatteet. Helsinki: Into Kustannus.

Kallio, J. 2021. Opettämisen vallankumous. Opettajasta elinikäisen oppimisen valmentajaksi. 2. laitos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. 1. painos. Vantaa: Dark Oy.

Kilkku, Anu & Uotila, Katja 2023. Pettymystä ei tule vähätellä. Skills Finland Blogit ja haastattelut 27.10.2023. <https://www.skillsfinland.fi/ajankohtaista/blogi/pettymys-ja-nuori>. Viitattu 4.3.2024

Kumppanuuspaketit 2024 2023. Lajiohjausryhmä Kuopio. Pdf-tiedosto. Julkaisuaika 11.2.2023. <https://edusakky.sharepoint.com/:b:/r/sites/LajivastaavatTaitaja2024/Shared%20Documents/General/KUMPPANUUS%20MATERIAALIT/Kumppanuuspaketit.pdf?csf=1&web=1&e=ftztSM>. Viitattu 9.3.2024.

Laitinen, Heli 2024. Taitaja-tapahtuman lajialue piirustukset. Yksityinen sähköpostiviesti 13.1.2024. Viestin saaja: Maija Valta.

Lajiohjausryhmä Kuopio. Taitaja 2024. PDF materiaali. Viitattu 5.1.2024.

Opinkirjo kehittämiskeskus julkaisuaika tuntematon. Aineiston kerääminen ja tutkimusmenetelmät. <https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/aineiston-kerääminen-ja-tutkimusmenetelmat/>. Viitattu 5.3.2024.

Rantalainen, V. 2023. Näin opin tuntemaan nuoren ja herätän luottamusta. Skills Finland. Blogi 9.10.2023. <https://www.skillsfinland.fi/ajankohtaista/blogi/nain-opin-tuntemaan-nuoren-ja-heratan-luottamusta>. Viitattu 11.2.2024.

Saarinen, H. 2010. Ammattitaitovalmennus – kohti huippuosaamista. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 12(2), 20–25. Viitattu 10.2.2024.

Silvennoinen, M & Tilli, A-M. 2017. Palautemestari. Espoossa: Valmennus Onnistumisen avaimia

Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon a. <https://www.skillsfinland.fi/>

Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon b. Jäsenyys. <https://www.skillsfinland.fi/tietoa-meista/jasenyyys>. Viitattu 28.12.2023.

Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon c. Skills-Sanasto. <https://www.skillsfinland.fi/tietoa-meista/skills-sanasto>. Viitattu 6.3.2024.

- Skills Finland Ry Julkaisuaika tuntematon d. STRATEGIA 2030. https://www.skillsfinland.fi/application/files/4115/9741/0521/Skills_Finland_Strategia_2030.pdf. Viitattu 28.12.2023.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon e. Taitaja-kilpailu. <https://www.skillsfinland.fi/taitaja-tapahtuma/taitaja-SM>. Viitattu 15.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon f. Taitaja kilpailija vaikuttavuus. PDF tiedosto. https://www.skillsfinland.fi/application/files/7317/0305/9959/Taitaja_kilpailijat_fi_8.11.jpg. Viitattu 20.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon g. Taitaja-Kilpailun säännöt. 31.8.2023. https://www.skillsfinland.fi/application/files/1616/9451/6216/Taitaja_saannot.pdf. Viitattu 20.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon h. TaitajaPLUS-lajit. <https://www.skillsfinland.fi/taitaja-tapahtuma/taitajaplus>. Viitattu 15.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon i. Taitaja9-kilpailu. <https://www.skillsfinland.fi/taitaja-tapahtuma/taitaja9>. Viitattu 15.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon j. Taitajien taitaja. <https://www.skillsfinland.fi/taitaja-tapahtuma/taitajien-taitaja>. Viitattu 15.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon k. Taitajan vaikuttavuus opettajat. PDF tiedosto. https://www.skillsfinland.fi/application/files/9017/0305/9960/Taitaja_opetajat_fi_8.11.jpg. Viitattu 20.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon l. Taitajan vaikuttavuus vierailijat. PDF tiedosto. https://www.skillsfinland.fi/application/files/4417/0305/9964/Taitaja_vierailijat_fi_8.11.jpg. Viitattu 20.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon m. Tietoa meistä. <https://www.skillsfinland.fi/tietoa-meista>. Viitattu 28.12.2023.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon n. Tuki pettymyksen hetkellä. <https://www.skillsfinland.fi/ajankohtaista/blogi/pettymys-ja-nuori>. Viitattu 29.1.2024.
- Skills Finland ry Julkaisuaika tuntematon o. Viisi faktaa luottamuksen herättämisestä PDF materiaali. <https://www.skillsfinland.fi/application/files/2116/9962/1072/luottamus.pdf>. Viitattu 11.2.2024.
- Taitaja 2023 Julkaisuaika tuntematon a. Kilpailuohjelma. <https://taitaja2023.fi/fi/>. Viitattu 28.12.2023.
- Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon b. Lajit. <https://taitaja2024.fi/fi/> Viitattu 10.1.2024
- Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon c. Tarjoilija/semifinaali. Aikataulu. <https://taitaja2024.fi/fi/lajit/ravitsemispalvelut/504-tarjoilija/semifinaali/> Viitattu 10.1.2024.
- Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon d. Tarjoilija 504. <https://taitaja2024.fi/fi/lajit/ravitsemispalvelut/504-tarjoilija/>. Viitattu 6.1.2024.
- Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon e. Tehtävän moduulit ja arviointikriteerit. <https://taitaja2024.fi/fi/lajit/ravitsemispalvelut/504-tarjoilija/semifinaali/>. Viitattu 3.1.2024.
- Taitaja 2024 Julkaisuaika tuntematon f. Yhteistyökumppanit. <https://taitaja2024.fi/fi/yhteistykumppanit/>. Viitattu 5.1.2024.
- Tarvainen, Sari 2024. Lehtori. Savon ammattiopisto. Haastattelu 13.1.2024.
- Tikkanen, Laura 2024. Ravintolapäällikkö. Ravintola Kummisetä Kuopio. Haastattelu 9.2.2024.

Vartiainen, Kaija-Liisa 2024. Lehtori. Savon ammattiopisto. Yhteistyö valmentajan ja valmennettavan välillä. Yksityinen sähköpostiviesti 7.3.2024. Viestin saaja: Maija Valta.

Vilka, H. Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Wallo & Häyrinen 2022. Tapahtuma on tilaisuus. Helsinki: Tietosanoma / Art House Oy.

LIITE 1:

LAJIKUVAUS TARJOILIJA 504**Yleiskuvaus kilpailulajista**

Tarjoilija toimii kilpailujen aikana asiakaspalvelutehtävissä erilaisin liikeideoin toimivissa ravintoloissa. Hän osaa kunnostaa asiakastiloja sekä esitellä, myydä ja tarjoilla asiakkaille tuotteita ja palveluja eri tarjoilutapoja käyttäen. Hän osaa ottaa huomioon yksittäisiä asiakkaita ja asiakasryhmiä sekä tekee yhteistyötä keittiöhenkilökunnan sekä muiden tarjoilijoiden kanssa.

Tarjoilija palvelee kotimaisia ja kansainvälisiä asiakkaita ja hän toimii vastuullisesti sekä aktiivisesti huomioiden erilaisten asiakkaiden tarpeet. Hän noudattaa työskennellessään anniskelu- ja hygieniamääräyksiä sekä ottaa huomioon kestävän kehityksen toimintaperiaatteet.

Kilpailu on ikärajan ja yksilökilpailu.

Osaamisvaatimukset

Lajin kilpailutehtävät pohjautuvat ravintola- ja catering- alan perustutkinnon, asiakaspalvelun osaamisalan, tarjoilijan kiitettävän tason vaatimuksiin. Tehtävien laadinnassa tehdään tiivistä ja arvokasta yhteistyötä työelämän kanssa ja tehtävät perustuvat työelämän vaatimuksiin.

Ravintola- ja cateringalan perustutkinnon asiakaspalvelun osaamisalan tarjoilijan osaamisalueet:

asiakaspalvelu ja myynti

annosruokien ja juomien tarjoilu

à la carte-tarjoilu

juomien myynti- ja tarjoilu

tilaus- ja juhlatarjoilu

kahvilapalvelut.

Menestyvän kilpailijan taitovaatimukset:

hyvän ystävällisen palvelun hallitseminen

aktiivinen asiakaslähtöinen myyntityö

palveluetiketin mukaisesti toimiminen

ravintolasalin kunnostaminen (kattaminen, erilaiset liinoitustavat ja lautasliinataitosten hallitseminen)

perustarjoilutaidot (tarjottimen sujuva käyttö, lautasten kantaminen)

eri ruokien tarjoilutekniikoiden hallinta

myynnin rekisteröinti

juomien tuotetietous ja juomien tarjoilu

ruoan ja juomien yhdistäminen, juomasuosituks

yleisimpien juomasekoitusten ja erikoiskahvien valmistaminen sekä tarjoilu

hygieniaosaaminen sekä puhdas ja siisti työympäristö

kokoustarjoilun hoitaminen

ruokien viimeistely salissa (liekitys, paloittelu, annostelu)

oman työn suunnittelu ja organisointi

palveluprosessin sujuva hallinta sekä tilanneherkkyys ja joutuisuus

sosiaaliset taidot ja kommunikointikyky erilaisten asiakkaiden kanssa

kyky toimia yhteistyössä muiden kanssa

ongelmanratkaisukyky

toisen kotimaisen kielen ja englannin kielen perustaidot

henkilökohtainen olemus, ryhti, liikkuminen, työn ergonomia

yrittäjyyden, kestävän kehityksen, työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden huomioon ottaminen

käyttää sosiaalisen median kanavia.